

Dördüncü Kurultay dün son toplantısını yaptı

Gündelik

KENDİLERİNE BAKSINLAR!

Yeni Türkiye, Yakın - Doğu'da yepyeni bir düzen demektir. Bu topraklar, ancak bizim günlerimizde, barış ve durluk yüzü görmüştür. Bulanık su avcıları, Akdeniz'in bu kıyılarına, ancak bizim günlerimizde uğramaz oldular.

Şimdiye kadar iç ve dış güvenliğimiz hiç bir sarsıntı geçirmemiştir. 1935 yılına yeni rejimi, her bakımdan, daha sağlamış olarak giriyoruz. Geleceğini, duru ve aydın gören pek sayılı ülkelerdeniz.

Ancak bir takım politika ve borsa oyuncularının, başka türlü bir Türkiye görmek kuruntusundan kurtulamamış olduklarını da son gelen Avrupa gazetelerinden anlıyoruz. Bu gazetelere bakarsanız, Türkiye'nin içeri ve dışarı işleri bugün yarın karışmak üzeredir!: İsmet İnönü kabinesi çekilecektir. Ordumuz sınır boylarına yığılmaktadır.

Dördüncü Kurultay, İsmet İnönü kabinesine sarsılmaz inancını sunarak dağılıyor. Atatürk'le onun siyasasına ulus bağlılığının ne kadar derin olduğunu, beşinci Kurultayın ilk toplantısında göreceğiz. Biz büyük başımızla onun devrim arkadaşının arkasında, bütün amaçlarımıza ulaşmaya kadar, sıra bozmaksızın, yürüyüp gideceğiz.

Anadolu Ajansı seferberlik denemesi üzerine çıkan duyularında doğrusu ne olduğunu bildirmişti. Ne sınırdır, ne de sınırlarımızda hiç bir bozukluk olmadığını öğrenmek, bizi sevenler kadar sevmiyenlerin de işine yarar. Açık ve önden olan barış sırasımızın başlıca güvencisi, ordumuzdur: onun, bu sırasımıza her yanından koruyabilecek, bir güçte olduğunu bilmekleğimizdir.

Yakın - doğu'nun türk parçasında, kargaşalık düşkünlüklerini eğlendirecek hiç bir değişiklik olmayacaktır. Bizim bir dileğimiz varsa, Avrupa ülkelerinden birçoğunun, iç ve dış sırasalarına bizim kadar düzen vererek, bütün gönüllerden yarına güvensizlik acısını gıdirmeleridir. Savaş sonundanberi, kara bulutlar, batı illerindeki yıldızsız gecenin bağrından kopup geliyor: durup dururken, üstümüze kötülük yoranlar, Avrupa'ya, içine gömülmüş olduğu karanlıktan sıyrılmaya uğraşsalar daha iyi olur.

Fahri Rifki ATAY

Türk - Yugoslav
afyon anlaşması

Istanbul, 23 (Telefon) — Belgrad'a türk - yugoslav afyon mukavelesini tetkike giden heyet bu sabah İstanbul'a geldi. Heyete başkanlık eden uyuşturucu maddeler inhisarı müdürü Bay Ali Sami Belgrad'ta yapılan işler üzerine şunları söyledi:

— Belgrad'taki görüşmelerde eskisi ni hemen tamamen değiştiren yeni bir afyon mukavelesi yaptık. 1937 senesine kadar müteber olacak olan bu yeni mukavele sene başından itibaren tatbik edilecek ve iki tarafca reddedilmediği takdirde 1937 senesinden sonra da daha iki sene uzanabilecektir.

(Sonu 3 üncü sayıfada)

Dünkü toplantıda kurultay, birçok yasalar arasında, bir de, İstanbul rıhtım, dok ve antrepoları şirketinin uluşa maledilmesi yasasını çıkardı.

Kurultay dün bir Refet (Bursa) nın diğeri de Başkan Kâzım Özalp'nın başkanlıklarında olmak üzere birbiri ardınca iki toplantı yaptı.

Kurultay bu toplantılarında gündeliğinde bulunan kanunları onayladıktan başka gelen evrak arasında bulunan bütün kanunları da gündeliğine alarak üzerlerinde görüşmüş ve onamıştır.

Kurultayın böylece bugün onamış ol-

Kurultay'ın dünkü tarihî toplantısına reislik eden başkan Kâzım Özalp

duğu 24 kanun arasında İstanbul rıhtım, dok ve antrepo türk anonim şirketinin mallarıyla imtiyaz haklarının satın alınması için hükümetle şirket arasında bu ayın 18 inde imza edilen anlaşmanın tasdikine ve bu suretle hükümete geçen işlerin maliye bakanlığınca idaresi için salâhiyet veren kanun lâyhaları ile 1934 yılı genel denkleşmesine giren dairelerin bazılarının bütçelerinden 114 bin liranın indirilerek bunun 78 bin lirasının gene bu bütçelerin başka fasıllarına konulması ve 36 bin lirasının da gene açılan bazı fasıllara feykâlede tahsisat olarak verilmesi, Türkiye — Yunanistan arasındaki ikamet, ticaret ve seyrisefain anlaşmasına ekli anlaşma ile Amerika tebaasının istekleri için hükümetimizle birleşik Amerika devletleri hükümeti arasında yapılan anlaşmalarla -

Bay Yevtiç'le Başbakanımız ve Bay T. R. Aras arasında

Bay Yevtiç'in Yugoslavya Başbakanlığını ve Dışarı İşler Bakanlığını üzerine alması ve işe başlaması dolayısıyla Başbakan İsmet İnönü ve Dışarı İşler Bakanı T. R. Aras arasında aşağıdaki tel yazıları çekilmiştir:

Başbakan İsmet İnönü

Ankara
Bakanlar Heyeti Başkanlığına
üstüme aldığım şu sırada sizi selamlamayı ve şahsi merbutiyetimi ve iki memleketin samimi dostluğuna olan tam itimadımı bildirmeyi tatlı bir vazife telakki ediyorum.

Yevtiç

Bakanlar Heyeti Başkanı
Bay Yevtiç

Belgrad

İktidar mevkiinin size tevdi olunması suretiyle dost memleket tarafından yüksek şahsınıza gös-

(Sonu 2 inci sayıfada)

rin tasdiklerine aid kanun lâyhaları vardır.

Dünkü toplantıda Türkiye veya yabancı bir memlekette çıkan matbuaların dağıtılması ve Türkiye'ye sokulmasının bakanlar heyetince yasak edilebileceği, dağılan matbuaların bakanlar heyetinden tez elden karar alınmak üzere iç bakanının emriyle karardan önce toplanabileceği, sokulması ve dağıtılması menolunmuş matbuaları bilerek Türkiye'ye sokan ve dağıtanların 50 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasına çarptıracağı hakkında matbuat kanununun 51 inci maddesinde yapılan değişikliğe aid kanun da onanmış ve Devlet Şurasında açık bulunan üyeliklerin seçimi yapılarak devlet şurası genel kâtibliğine görevlendirilen Bay Cemil, üyeliklere de valilerden Bay Mustafa Arif ve Muammer seçilmişlerdir.

Akay idaresinin Kadıköy ve Haydarpaşa yolları için köprüye yaptıracağı bitişik iskelelere yapılacak masrafların yarısına İstanbul belediyesinin iştirakine müsaade veren kanun da dün kurulmaya onanan kanunlardan biri olmuştur. Bu kanunun maddelerine göre belediye'nin bu masrafa iştiraki 125 bin lirası geçmeyecek ve iskeleler üzerine yapılacak köprülerin bakımını Akay'a, geliri de belediyeye aid olacaktır.

Rıhtım Şirketinin uluşa satın alınması dolayısıyla Bayındırlık bakanı Bay Ali Çetin Kaya bu işin tarihi safhalarını anlatmıştır. Bayındırlık bakanımız kurultay üyelerinin sürekli alkışlarıyla karşılanan söylevinde demiştir ki:

— İstanbul Rıhtım şirketinin satın alınması meselesi sona erdi. Onun mukavelesini bir kanunla kurultayımıza sunuyoruz. Bunun geçmesi ve hali hakkında ufak bir hulâsa yapmak istiyorum.

Bu rıhtım şirketi imtiyazı 1306 — 1890 yıllarında verilmiştir. 80 - 85 yıl müddetle imtiyaz verilmiştir. İmtiyazın mahiyet ve vekaibi de; İstanbul ve Galata tarafında rıhtımlar yapmak, iki köprü arasında gene rıhtımlar yapmak, antrepolar yapmak, rıhtım işlerine aid gereken teshilatı da temin etmektir. Halbuki bu şirketin üzerine aldığı işler yapılamamıştır. Yalnız İstanbul Galata tarafında bir kısım rıhtım yapılmış, antrepoları yapılamamıştır. Bilhassa iki köprü arasında bir şey yapılmamıştır ve bunu sıyasal tesirlerle, o zamanın sıyasa göre geri bıraktırmışlardır. Zamanımıza yani Lozan muahedesinin akdi tarihlerine kadar bu suretle devam etmiş olan imtiyazlı rıhtım şirketi Cumhuriyet devrinde bir readaptasyon muamelesi görmüştür. Yani yeni şartlara göre muamele yapılmıştır. Tarifelerine % 3 zammadebilmek imkânı verilmiştir. Şirket ise diğer bir takım şirketlere güya verilmiş tarife olan zam nisbetinin % 6 yapılmasını istemişti. Halbuki yurdun

Dün son toplantısını yapan dördüncü kurultay

ekonomik vaziyeti değişmiş olduğuna göre şirketin artık o tarihten sonra tarifesine zamm etmek suretiyle bir şey yapmak imkânı yoktu ve bu, bir hayli zaman devam ettikten sonra Cumhuriyet hükümeti 1928 de şirketin ve rıhtımın vaziyetini yeniden tetkik etti ve satın alabilmek imkânını araştırdı. Şirketin birçok vekaibini yapmadığı tesbit edildi. Nihayet eski devirden kalma bir mesele şirkette hükümet arasında bir anlaşamamazlığa sebep oldu. Liman dahili-

İstanbul rıhtım, dok ve antrepoları şirketinin uluşa maledilmesinden ötürü güzel bir söylev veren Bayındırlık Bakanı Bay Ali Çetinkaya

ne giren vapurlardan da gene - rıhtıma çıkamayanlardan - vergi almak meselesi. Bundan dolayı nihayet vaziyeti, hükümet bir daha tetkik etti ve bu rıhtım imtiyazını şirketten almağa karar verdi. Bu bir hayli zaman karşılıklı münaakaşayı muciboldu. Bir iki yıl içerisinde ve nihayet şirketin tarifesine % 3 zammı mukabil şirketin de altı antrepo yapmasını karşılıklı kabul etti. Halbuki şirket dört danesini yaptı ikisini yapmadı. Beşinci yapmaktaki iken yeniden tarife zam istedi hasıl bu suretle cumhuriyet devrinde hükümetle şirket arasında safha safha anlaşamamazlıklar devam etmiştir. Nihayet şirkete imtiyazını satması teklif edildi ve şirket te sat-

(Sonu 4 üncü sayıfada)

İstanbul rıhtım şirketinin uluşa satın alınması

Dün son toplantısını yapan Büyük Meclis, en tarihsal kararlarından birini daha vererek kapandı. Kocalmış imparatorluk son yüzyıl içinde bir taraftan her gün biraz daha batarken bir taraftan da kurnaz emperyalist dünyası bu batışı kıvrılarak kendine düşen büyük payı bir dakika önce kapmağa çalışıyordu. Batmakta olan bu uluşu "hasta adam," diye anıyorlar ve onun malında daha ziyade hak sahibi olmak için bir az daha yerleşmeğe kazanç biliyorlardı. Kapitülasyon uluşun sıyasal ereğini önce kırmış ve onu çok zayıflatmıştı. Bu suretle verilen imtiyazlara onun ekonomik ve mali diriliğini zehirliyordu. Yabancı uluşların bu suretle çalışmaları ölmeğe yüz tutmuş ve kendisinden fayda alınması umut edilen başka şark memleketleri hakkında yapılan sistemli kolonizasyon politikasının bir ölçü içinde anıklanmış bir biçiminden başka bir şey değildi. Koloni biçimini haklı gören başka uluşlar için bu suretle yürüyüş belki doğrudur. Fakat taçlılar idaresinin bir ulusu öldürecek kertede korkunç olan bu imtiyazları vermeğe hakkı yoktur. Taçlılar idaresinin tarih önünde sorguya çekileceği yerlerden birisi de budur. Son zamanların büyük ekonomi bilgincilerinden "Şarljit," ekonomik işlerde yabancı sermayelerden anlatırken diyor

(Sonu 3 üncü sayıfada)

Japon büyük elçisinin dünkü veda ziyafeti

Memleketimizden ayrılmakta olan japon Büyük Elçisi dün Anadolu Kulübünde bir veda ziyafeti vermiştir.

Yemekte, Başbakan İsmet İnönü ile Dışarı, İçeri ve Ekonomi İşleri Bakanları ve Gümrük Inhisarları Bakanı, Dışarı İşleri Bakanlığının ileri gelenleri ve şehrimizde bulunan Büyük Elçi ve maslahatgüzarlar bulunmuştur.

Japon Büyük Elçisinin dün Anadolu Kulübünde verdiği ziyafette bulunanlardan iki grup

DIŞARDAN GELEN SON DUYUMLAR

SOVYETLER BİRLİĞİNDE

Sovyetlerin iç siyasası

Moskova, 23 (A.A.) — Gazeteler, iç siyasa üzerinde mühim tesirler yapmaya başlamış olan M. Kirof'un katli hadisesi hakkında daha şimdiden uzun uyarılara düşünceler yazmaya başlamışlardır.

Bu gazeteler diyorlar ki:

1 — Bay Kirof'un katli hadisesi, tüm bir komünist mahiyetini almıştır.

2 — Tevkif edilmiş olan bütün adamlar, komünist fırkası üyelerinden olmakla beraber yollarını şaşırması ve ideoloji bakımından Zinovief, Kamenev ve Troçkinin fikirlerine tâbi bir takım insanlardır.

3 — Bu adamların amacı, tethişçilik yoluyla rejimi değiştirmek ve önce Leningradın idaresini ele geçirmektir. Maksatları kapitalist rejimin yeniden hakim olmasını temin eylemektir.

4 — Zinovyefin amaçlarını komünist fırkası ile komünist gençliğinden kabul edenlerin miktarı pek azdır.

5 — Komploya katılan kimselerin bütün memleketi bir maceraya sürüklemek kabiliyetinde olmamalarından ötürü bunlar, fırkanın adeta yüreği gibi olan ve Stalin'in büyük dostlarından biri bulunan şahsı öldürmek suretile amaçlarını elde etmek yolunu tutmuşlardır.

6 — Fesadçıların teşebbüsleri önceden akamete mahkûmdur. Çünkü Stalin'in başkanlığındaki firma daima kompoları ve her şekildeki intrikaları daha ortaya çıkmadan akamete uğratmanın yolunu bulmuştur. Bu kompolar ve entrikalar, ister dışardan gelsin, ister içerden tertib edilmiş olsun, Stalin'in başkanlığı altındaki firma, gerek ekonomi ve sanayi ve gerek siyasa alanında kayda değer muvaffakiyetler elde etmiştir.

Bunun bir eseri de Fransız — Savyet yaklaşmasıdır.

7 — Gazeteler ülkenin karşı ihtilalçilerden kurtarılmasını ve fırkanın tasfiye edilmesini istemektedirler.

Pravda gazetesi, ilk defa olarak karşı ihtilalçilerin adları yanında Zinovyef'in, Kamenev'in adlarını anmaktadır. Bu gazete, cinayetin tahrikçilerinin bu tarafta aranılmasını yazmak tadır. Aynı gazete, şeflerin ve bilhassa büyük sevilmiş ve tek şef Stalin'in etrafında safların daha çok sıklaştırılmasını tavsiye etmektedir.

HİNDİSTAN'DA

İngiliz - Hind ticaret anlaşması

Bombay, 23 (A.A.) — Bütün ülke ve ticaret mahfelleri, İngiltere ile Hindistan arasındaki ticaret anlaşmasının yakında imza edileceği haberdinden memnuniyetsizlik göstermektedir.

Hindistan ticaret odaları federasyonunun çıkardığı beyannamede deniliyor ki:

Konuşmalarda Hindistanın menfaatleri gözetilmemiştir. Ve bu konuşmalarda Lankaşir gruplarının tesirleri hakim olmuştur. Bu grupların istekleri, imtiyazlı ithalat hakkı almak ve hattâ Hindistan müstahsillerine rekabet edecek kolaylıklar elde etmektir. Bu anlaşma Hindistanın vergi muhtariyetini öldürecek bir mahiyet göstermektedir. Zira, Hindistanın sanayi sahası da bundan böyle büyük Britanyanın veto su karşısında kalacaktır. Bu anlaşma zorla kabul ettirilirse bu hal genel hoşnutsuzluğun artmasına sebep olacaktır.

Bir komünist sürülecek

Bombay, 23 (A.A.) — İngiliz komünisti Spratt sürgün edilecektir. Bilindiği üzere Spratt, muhakemeleri dört yıl süren 32 komünistten biridir ki, iki yıllık bir hapisin sonra son günlerde serbest bırakılmıştır.

FRANSA'DA

Fransız - İngiliz konuşmaları

Paris, 23 (A.A.) — Fransız — İngiliz konuşmaları dün saat 16,15 te bitmiş ve İngiliz dışişleri bakanı Bay Con Saymen Paris büyük elçisi Bay Klark ve orta elçi Bay Kampbel, Fransız dışişleri bakanı Bay Laval ile genel kâtipi Bay Leger'in yanından samimi bir surette ayrılmışlardır.

Konuşmalar, Avrupa politikasının halledilmemiş meseleleri üzerinde yapılmıştır.

Paris, 23 (A.A.) — Fransızlarla İngilizler arasında yapılan görüşmeler hiç bir zaman hususî bir görüşme şeklini almamış ve daima genel plân dahilinde kalmıştır.

Sir Con Saymen Parise uğradığı zaman kendisine Cenevrede buluşmak fırsatını elde edememiş olduğu Bay Laval ile görüşmek arzusunda bulunuyordu. Bununla beraber, Cenevrede İngiliz mümessili Bay Eden, Fransız — İngiliz çalışma beraberliğini iyi bir sonuca ulaştırmış ve gayet nazik olan Sar meselesini iyi bir biçimde halletmeğe muvaffak olmuştur. Avrupaya ait bütün meseleler tetkik edilmişse de bunlardan hiç biri çabuklu görüşmele- re mevzu teşkil edecek surette özel bir tetkike bağlı tutulmamıştır.

Bay Laval Habeşistan hâdisesiyle meşgul

Paris, 23 (A.A.) — Son İtalya — Habeşistan sınır hadisesiyle alakadar olarak, Fransız Dışişleri Bakanı Bay Laval, Habeşistan elçisini kabul etmiştir.

Bilindiği üzere Fransa, İtalya ile İngiltere gibi, Habeşistan hakkındaki 1906 anlaşmasını imza edenlerden biridir.

B. Con Saymen Kan'a gitti

Paris, 23 (A.A.) — Sir Con Saymen ile karısı, Kan'a gitmişler, istasyonda Bay Laval tarafından uğurlanmışlardır. Söylendiğine göre Fransız — İngiliz devlet adamları arasındaki konuşmanın amacı, her iki hükümetin barışın korunmasına son derecede faydası dokunmuş olan karşılıklı anlaşma ve çalışma beraberliği hakkında fikir teatisinden ibaret olmuştur.

1935 bütçesi onandı

Paris, 23 (A.A.) — Sayımlar meclisi, 1935 bütçesini üçüncü okunmasından sonra 120 reyce karşı 478 reyyle onanmıştır.

Ayan meclisi de, bütçeyi 11 reyce karşı 284 reyyle onamış, ancak bütçede bazı değişiklikler yapmıştır. Ayan meclisi, bundan sonra buğday hakkındaki projenin tamamını 64 reyce karşı 154 reyyle onamıştır. Sayımlar meclisi, Fransız ürünlerinden plan otomobilinin ihracına ait hususî rejim uzatan projeyi ittifakla onamıştır.

Fransız eshamı yükseliyor

Paris, 23 (A.A.) — Esham borsasının dün Fransız rantları yeniden yükselme göstermiş ve yükselme bazı elektrik şirketleri eshamı hariç, öteki bütün mahallt esham üzerinde görülmüştür. Uluslararası eshamın durumu eyidir.

Bir kürek kaçağı

Paris, 23 (A.A.) — Portekiz polisi, geçen ayın otuzunda Serj Ledski adında birini yakalamıştır. Ledski, Odesada doğmuş ve kürek cezasına mahkûm olarak gittiği Guyan'dan kaçmıştır. Sorgu sırasında Ledski, beyaz rus generali Kutiepofun Paris'ten kaçırılması hadisesinde faal bir rol oynadığını itiraf etmiştir.

YUGOSLAVYA'DA

Bay Yevtiç kutlanıyor

Belgrad, 23 (A.A.) — Bay Yevtiç, yeni kabineyi kurması münasebetile birçok tebrik telgrafları almıştır. Bunlar arasında Fransız Dışarı İşler Bakanı Bay Laval'ınki bilhassa kayda değer.

Bir cezanın bağışlanması

Belgrad, 23 (A.A.) — Saltanat niyabeti, devlet mahkemesinin Maçek hakkında vermiş olduğu üç yıl hapis cezasını bağışlamıştır.

LEHİSTAN'DA

Leh - Fransız dostluğunun korunması için

Varşova, 23 (A.A.) — Eski savaşçılara yazdığı açık bir mektubta, leh yurd koruyucuları kurumu başkanı general Gorecki diyor ki:

" — Fransa ile Lehistan'ın müsterek menfaatleri aşikârdır. Fakat bu iki ülke arasındaki münasebetlerin bugünkü hali tamamen istenilir bir durum göstermemektedir. Ülkülerimiz arasında düzeltilemez hiç bir hadise geçmemiştir. Bizler, Fransa ile Lehistan arasındaki ittifaka yeni bir atılma verecek mahiyette bir hava yaratacak ve bütün manevraları silip süpürecek büyük bir fikir cereyanı meydana getirmeğe uğraşmaktayız.

Serbest bırakılan tethişçiler

Varşova, 23 (A.A.) — Nasyonalist veya komünist fesadçı kurumlarına yazılı 53 kişi, eski içerişler bakanı Bay Pieraki'nin öldürülmesi üzerine yapılmış olan ayırma kampından çıkarılarak serbest bırakılmışlardır.

Bay Bek Kopenhag'a gidiyor

Varşova, 22 (A.A.) — Leh dışişleri bakanı Bay Bek ile karısı Berlin'den geçmişlerse de orada durmamışlardır. Bay Bek Kopenhaga gitmektedir. Oraya gidişi hususî olup leh sefiri Bay Sakolniki'nin konuğu olacaktır.

ROMANYA'DA

Bay Titulesko Fransa'yı niçin sevdiklerini anlatıyor

Bükreş, 23 (A.A.) — Dışişleri Bakanı Bay Titulesko, Adversul gazetesinin Noel için çıkarmış olduğu hususî nüshadaki yazısında şöyle diyor:

" — Biz Fransayı seviyoruz, çünkü tarihinin bir sayfasını hürriyete tahsis etmiştir. Ve beşerin hukukuna karşı yapılmış tecavüz ve ifratların önüne geçmek için en iyi çarelere baş vurmuştur.

Aitmiş sayıfahk olan gazetenin bu fevkalâde siyasasında birçok Fransız ve romen ricalinin yazıları vardır. Bu yazılarda Fransız ve romen uluslarının kardeşçesine birleşmeleri ehemmiyetle kaydedilmektedir.

BİRLEŞİK DEVLETLER'DE

Amerika borcunu ödemiyelelerinden yeniden ödününe vermeye mi mecbur?

Vaşington, 23 (A.A.) — Alabama ayan üyesi Bay Bankid'in, borçlarını ödemiyele ülkelere ödünce verilmesini yasak eden Conson yasanın kaldırılmasını veya değiştirilmesini isteyeceği söylenmektedir.

Bay Bankid, bu yasanın Amerikan pamuğunun Sovyet Rusyada satılmasına da engel olduğunu söylemiştir.

Panama kanalı çok işlek

Vaşington, 23 (A.A.) — Sü bakanlığının yıllık raporuna göre, Panama kanalı bu yılki çalışması yüzde 23 nisbetinde artmıştır.

Kanaldan geçen eşyanın yüzde 46.8 ini Amerika gemileri, yüzde 21 ini İngiliz gemileri, yüzde 8.5 ini Norveç gemileri ve yüzde 6.1 ini Japon gemileri taşımıştır.

Bir yıllık arı kâr geçen yıla bakarak yüzde 50 fazlasile 18.177.103 dolardır.

İSPANYA'DA

Halkçı çiftçi fırkanın siyasası

Madrid, 23 (A.A.) — Bay Robles, halkçı çiftçi fırkasının ifratçı bir siyasaya güdeceğini bildirmiştir. Fırka sosyal bir duruma engel olmak istegindedir. Fırka aynı zamanda ulusal bayındırlık işini başarmak ve bundan sonra anayasaya göre islahat projesi ortaya atmayı tasarlamaktadır.

Bay Robles, Astirgo ihtilalçilerine karşı tertib edilecek cezalarda merhametsizce davranılacağını ve her halde sendikaların hareketine mani olacağını söylemiş ve ulusal halkçı fırkası mensublarının anayasa islahatı hakkında önceden ileri sürmüş oldukları prensipten ayrılmayacaklarını bildirmiştir.

Yedi Nazi mahkûm edildi

Madrid, 23 (A.A.) — İsteryadaki Grat mahkemesi, infialklar vasıtasile suçlularda bulunmuş olan üç nazi asırlıya ve diğer dört naziye de 6 ilâ 10 sene hapse mahkûm etmiştir.

DAĞLIK DUYUMLAR

Sar'da rey vermeğe gelen sarlılar

Sarburk, 23 (A.A.) — Sar plebisitine katılmak üzere cenubi Amerikadan gelmiş olan 352 alman buraya varmış ve kalabalık bir halk tarafından yurd türkülerile karşılanmıştır.

Balkan kupası maçları

Yunan takımı yugoslavlara 2 - 1 yendi

Atina, 23 (A.A.) — Bugün 15 bin seyirci, elçiler heyeti, ve hükümet ileri gelenleri önünde Balkan kupası maçlarına başlanmıştır. Yunan takımı çok ahenkli bir oyundan sonra yugoslav takımını 2-1 yenmiştir. Birinci devre sonunda vâizyet 1 - 1 idi. Oyunu Romanya federasyonundan Bay Radulesko idare etmiştir.

Bir köprü çöktü

Roma, 23 (A.A.) — Piza'da Arno nehri üzerinde yapılmış hemen hemen bitmiş olan bir köprü gece desteklerinden birinin çökmesi üzerine büyük bir gürültü ile ve civar halkın birçoğunu uyukudan uyandırarak yıkılmıştır. İnsanca zayıt olmamıştır.

Yeni bir hava postası

Leopoldvil, 23 (A.A.) — Brüksel'den kalkan "Kiralıç Astarid", adında ki tayyare buraya gelmiş ve bu suretle Belçika ile Kongo arasında ilk ticaret ve posta servisi muvaffakiyetle neticelenmiştir.

Yeni bir tayyare kazası

Mazetlon, 23 (A.A.) — Dün birisi çocuk olmak üzere yedi yolcu götüren bir tayyare, Büyük Uludenizde düşmüştür. Bir imdad tayyaresinin tayyarenin enkazını görmüş olduğu söylenmektedir. Araştırmalar devam ediyor.

Kış yardımını unutma

Kış geldi. Kışın soğuşundan ve bu soğuşun getirdiği hastalıklardan yoksuz yurddaşlarımızı korumak hepimizin boynumuza borçtur. Bu borcu ödemiş olmak için kullanmadığımız eski çamaşırlarımızı, çocuklarımızın eskilerini "Çocuk esirgeme kurumu", na veriniz.

İşte örnekleri

Bayan Meliha Şakir, Bay Şakir Edirne sayı 62 parça yeni çocuk eşyası ve 10 çift ayakkabı; Avukat Bay Kemal evinden 7 parça eşya, cümhuriyet okulu 1 inci sınıfına 38 parça eşya çocuk esirgeme kurumu merkezine bağışlamışlardır. Genel merkez sayın Bayan Meliha Şakir ve Avukat Bay Kemal ve cümhuriyet okulu 1 inci sınıf çocuklarına açık teşekkürlerini sunar.

DENİZ İŞLERİ

Japonya, Vaşington anlaşmasını bozdu.

Tokyo, 23 (A.A.) — Dışişler bakanı Bay Hirota Vaşington deniz mukavelesinin feshine dair notanın metnini telgrafla Japonyanın Vaşington büyük elçisine bildirmiştir. Büyük elçi de bunu Amerika dışişler bakanı Bay Hul'a vermiştir.

Japon hükümeti, Vaşington deniz mukavelesinin feshini, bu mukaveleyi imzalamış olan öteki devletlere de yani İngiltere, Fransa ve İtalya'ya da bildirecektir.

Vaşington anlaşması bozulduktan sonra

Londra, 23 (A.A.) — Tokyodan gelen haberlere göre, Japonyanın Vaşington büyük elçisine telgrafla verilen Vaşington anlaşmasının bozulması hakkındaki bildirim, Londra deniz görüşmelerinin geriye bırakılması sırasındaki durumda hiç bir değişiklik yapmamıştır. Her üç murahhas heyeti için de durum birdir. Her üç heyet de bugünkü sistemine yerine hangi sistemin konulacağını düşünmektedir.

Söylendiğine göre, Japonya gemi yapma programlarının bildirilmesini, İngiltere ve Amerikan hukuk birliğini ve tonilatoları tayini şartlarını kabul etmeleri şartile onayacaktır. Bilindiği üzere bu iki şart, daima Japon heyeti tarafından ileri sürülen, fakat İngiliz ve Amerikan heyetleri tarafından reddolunan şartlardır.

Tokyodan gelen son duyumlara göre Japon murahhasları, İngiliz tekliflerini yeniden tetkik etmek için emir almışlardır. Fakat bu son talimatın, diğerlerinden daha ziyade uzlaşıcı mahiyette bulunduğu şüphe edilmektedir.

Bay Yevtiç'le Başbakanımız ve Bay T. R. Aras arasında

(Başı 1 inci sayfada)

terilen büyük itimadı hakikî bir sevinçle selamlarım.

Bu münasebetle en hararetili tebriklerimin kabulünü rica ederim.

Memleketlerimiz arasında mevcud olan münasebetlerin istikbalinden tamamiyle emin olarak, şahsî vefakârlığımı ve cümhuriyet hükümetinin sadık dostluğunu tekid ederim.

İ. İnönü

Türkiye Hariciye Bakanı Bay Tevfik Rüstü Aras

Ankara Başvekâlef vazifesini deruhte ettiğim sırada size ülkelerimizi birbirine bağlayan dostluk bağlarının her iki milletin iyiliği ve balkan barışının kuvvetlenmesi için müsterek gayretlerimizle daha ziyade kuvvet bulacağı teminatını göndermekle bahtiyarım.

Yevtiç

Bakanlar Heyeti Başkanı ve Dış İşler Bakanı Bay Yevtiç Belgrad

Yüksek vazifenizi deruhte ettiğiniz zamanda bana yollamak lûtfünde bulunduğunuz nazik tel yazınızdan dolayı har surette teşekkür ederim.

Türkiye, dost ve müttefik bir memlekette iktidar mevkiinin sizin gibi kıymetli bir devlet adama ve sizin kadar sadık bir dostta tevdi edilmesini görmekle samimi surette sevinmişimdir. Başladığımız asil vazifede tam bir muvaffakiyetinizi dilerim ve eminim ki dirayetli gayretleriniz iki memleketi birbirine bağlayan sıkı bağları daha ziyade kuvvetleştirecek ve müsmir bir teşriki mesai ile balkan sulh ve dostluğunu tarsiye edecektir.

Tevfik Rüstü Aras

Yarı - siyasal

Bozulan andlaşma

Londra görüşmeleri, herkesin beklemediği ve söylediği gibi, hiç bir netice vermeden bitti. Japonya da Washington andlaşmasına bağlı kalmıyacağını her yana bildirdi.

İngiliz başbakanı Mac Donald japonlar ile amerikalıların arasını bulmağa pek çok çalıştığı halde, bunun üstesinden gelemedi. Büyük deniz devletlerinin hiç olmazsa birbirlerine programlarını bildirmeleri teklifi de, göze girmedi. Ne amerikalılar ne de japonyalılar, ileri sürdükleri prensipler onanmadıkça böyle bir şeyi yapışmak istemediler. Prensipler halbuki onanabile, ortada dava kalmaz.

Şimdi, andlaşmanın bitme tarihi gelinceye kadar bir devre açılıyor ki genel ekonomik ve genel siyasal durumların değişmelerine göre üç büyük devletten her biri diğer ikisinin arasında birçok taksitler yaparak kendi çıkarını gerçekleştirmeye bakacaktır.

İngiltere, Japonya ile ticaret işlerini konuşurken, deniz silâhlarını imya edecektir. Amerika ile harp borçlarını konuşurken, gene öyle.

Japonya, deniz silâhları içinde İngiltere'yi kendi görüşüne çekmek için mal dumpinginin dalgalarıyla İngiliz pazarlarını yalyacaktır. Amerika'ya karşı, Filipin - Çin tellerini çıkaracaktır.

Bu görüşte, Amerika'nın da kendine göre kurt kapanları ve çelmeleri olduğu şüphesizdir.

Her üçü de, künden atılmıyacak kadar çevik ve tecrübeli bu üç pehlivan, gemilerin sayısından önce ekonomik hesaplar üzerinde çekişecek ve önce bunu yoluna koymağa çalışacaktır. Zaten, en doğrusu da budur.

Londrada da, donanmalara dokunan sözlerin arasında siyasal görüşler bunların arkasında da ekonomik hesaplar yatıyor. Silâh işi, bütün bu menfaat hesaplarının en son muvazene hesaplarını veriyordu.

Bunun için uyuşulamadı. Buhrana rağmen, ekonomik çekişmelerde her üç devlet de işin sonuna gelmiş değillerdi. Çünkü her birinin, bu gibi çekişmelerde, başka memleketlerle de hesaplaşmaları ve anlaşmaları gerekmektedir.

Londra görüşmelerinin neticesiz kalmasında, doğrudan doğruya bir tehlike olduğu ileri sürülemez. Neticenin menfi oluşu, bir bakımdan yalnız, acıklıdır. O da şudur ki, dünyanın üç en büyük deniz devleti, deniz silâhlarını indirmediklerinden, devlet bütçelerini zorlamakta devam edecekler ve öyle umulduğu gibi, silâhlara yatırılacak paraları ekonomilerinin kalkınmasına yatıramıyacaklardır. Buhranı önleme bakımından, bundan daha menfi bir netice olamaz.

Görüşmelerin böyle bir fena sona erişmelerinin ikinci büyük fenalığı da, dünyada göz ile görülebilecek kadar mevcut "silâhlanma yarıştı, ni, deniz silâhları bakımından, serbest ilan etmiş olmasındır.

BURHAN BELGE

İÇ DUYUMLAR

Türk - Yugoslav afyon anlaşması

(Başı 1 inci sayıfada)

Yeni afyon mukavelesinin iki tarafı birbirine daha çok iyi bağladığını ehemmiyetle söyleyebilirim. Bu mukavelede şimdiye kadar kilo üzerine yapılan tevzi esası değiştirilerek morfin mikdarına çevrilmiştir. Sonra afyon satış bedellerinin müşterek büro vasıtasıyla iki taraf arasında taksimi de kararlaştırılmıştır.

Bu şekil klering ve kambiyo işlerinde görülen güçlükleri kaldırmaya yetecektir. Bunun dışında olarak Belgrad görüşmelerinde türk, yugoslav inhisar idarelerinin dahil ve harici piyasasında birlik temin edici bazı kararlar da alınmıştır. Merkez bürosunun tetkik ettiği 148 franklık afyon satış fiyatı muvafık bulunmuş ve bunun indirilmemesi kabul edilmiştir. Bu temaslarda şimdiye kadar ayrı ayrı yapılan işlemlerin bir arada beraber yapılması ve müşterek büro bu vazifeyi üzerine alması kararlaştırılmıştır. Yalnız tevzi esasına türk soft afyonu girmeyecek ve Türkiye'de soft afyon bedelleri merkez bürosu vasıtasıyla fakat cari hesaba kaydedilmeden tahsil olunacaktır. İşlemler aynaya karşı olan afyonun yüzde seksen altısı Türkiye'nin, yüzde on dördü de Yugoslavya'nın olacaktır.

Ali Sami imzalanan afyon mukavelesini İktisad Vekâletine vermek üzere öbür gün Ankara'ya gidecektir.

Uzak Şark'a tetkik seyahati

Istanbul, 23 (Telefon) — Uzak şarkta yapılacakları evelce haber verdiğimiz tetkik seyahati müşterek büro tarafından hazırlanacaktır. Seyahatin zamanı henüz belli değildir.

Venizelos'a suikast muhakeresine başlandı

Istanbul, 23 (Telefon) — Atina'dan 23 tarihi ile bildiriliyor: Dün Pire ağır ceza mahkemesinde Bay Venizelos'a yapılan suikastın faillerinin muhakemesine başlandı. Fakat otuz kişiden ibaret olan jüri heyetinden on altısı gelmediği için muhakeme başka bir güne bırakılmıştır. Pire'de yapılan tedhişin faileri henüz yakalanmamıştır.

Yunan Adliye Bakanı ile Girid valisi istifa ettiler

Istanbul, 23 (Telefon) — Atina'dan 23 tarihi ile bildiriliyor: dün adliye bakanı ile Girid umumî valisi istifa etmişlerdir. Çaldaris kabinesinde yapılacak tedhişlerin bugünyarı yapılacakları söylenmektedir.

Kadınlarımız fırkaya yazılıyorlar

Balıkesir, 23 (A.A.) — Vilayet içinde C. H. F. na yazılan kadınlarımızın sayısı on bine yakındır. Kadınlarımız aldıkları siyasal haklardan ötürü sevinçindedir. Kazalardan gelen duyumlara göre, oralarda C. H. F. na yürekten bağlılık gösteren büyük toplantılar olmaktadır.

Yozgad'da

Yozgad, 23 (A.A.) — Kadınlar siyasal hak verilmesi üzerine kadınlarımız Halk Fırkasına girmekte ikinci seçici ve şehir meclisi üyesi olabilmek için şimdiden hazırlanmaktadır. Yarın öğleden sonra kadınlarımız Halkevinde büyük bir toplantı yapacaklar ve Halkevinin şubelerine yazılacaklardır.

Denizli'de

Denizli, 23 (A.A.) — Denizli kadınları C. H. Fırkasına yazılmaktadırlar. Yazılma için fırka bürolarına gidenlerin sayısı her gün artmaktadır.

Yozgad 6 sayıy çıkarıyor

Yozgad, 23 (A.A.) — Vilayetin her yerinde birinci seçiciler anıtlığı bitmiş defterleri yerlerine asılmıştır. tesbit olunan nüfusa göre vilayet bu devrede 6 sayıy çıkaracaktır.

Tayyare cemiyetinin müsameresi

Tayyare Cemiyeti Ankara şubesi bu akşam ve yarın akşam Yeni Sinemada bir müsamere tertib etmiştir. Müsamerede dikkatle seyredilecek akrobatik ve bedii dansların da yapılacağını öğrendik. Zengin ve eğlenceli bir gece geçirilebilmesi için şube büyük gayretler göstermiştir.

Tayyare cemiyetine yardım gibi ulusal bir gaye güden bu müsamereye halkın seve seve koşacağı muhakkaktır.

Biletler Yeni Sinema ve tayyare piyangoslarında satılmaktadır.

Hilâliahmer balosu

Hilaliahmer Cemiyeti Ankara Sergi evinde hazırlanmakta olan yılbaşı balosu için, dün, Yenişehirdeki merkez binasında, Bayan Makbule Naci'nin başkanlığı altında bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda söz alan bayanlarımız henüz satılmamış olan balo biletlerinin satılması işini uzun uzadıya görüşmüşlerdir.

Kurultay üyeleri dörtyüzü geçecek

İçeri İşler Bakanlığı birkaç intihab dairesi müstesna olmak üzere bu intihabta intihab daireslerinin çıkaracakları sayıyı adedi tesbit etmiştir. Henüz neticeyi bildirmeyen vilayetlerden de malûmat geldiği zaman Beşinci Kurultayın kaç azası olacağı anlaşılacaktır. Bugüne kadar tesbit edilen vaziyete göre yeni kurultayın eskisine nisbetle 90 ilâ 95 fazla azası olacaktır. Bu suretle Beşinci Kurultayın üye adedinin (407 ilâ 412) yi bulacağı umuluyor.

Seçme ve seçilme işleri

Bakanlık ikinci müntehib ve meclisi umumî intihablarına kadınların da iştirakine dair olan yasalar, resmî gazetede çıktığı gün vilayetlere bildirecektir.

Bakanlık umumî meclislerin yenilenmesi için de hazırlıklara başlamıştır. Umumî meclis intihabları sayıy seçiminden birkaç gün sonra yapılacak ve yeni ikinci müntehibler seçime iştirak edeceklerdir.

İçeri İşleri Bakanlığı sayıy seçimi mazbatalarını bastırarak bütün vilayetlere yollamıştır.

Tercümanlar kursu başladı

Istanbul, 23 (Telefon) — Belediye'nin tercümanlar için hazırladığı kurslar bugün başlamıştır. Kurslara 60 tercüman gelmektedir. Kurslarda nazari ve ameli dersler verilmektedir. Tarih dersini bay Mamburi vermektedir.

Şehir tiyatrosu artistleri kooperatifi

Istanbul, 23 (Telefon) — Şehir tiyatrosu artistleri kooperatifi, Garden barın yılbaşı gecesi eğlencelerinde çalışmaya başlayacaktır.

Üniversitede üç talebe cezalandırıldı

Istanbul, 23 (Telefon) — Geçenlerde üniversitede karne yoklaması yüzünden gürlüğü çıkaran üç talebeye hukuk fakültesi inzibat meclisi onar ay muvakkad tard cezası vermiş fakat bu talebelerin evelce hiç ceza görmemeleri dikkate alınarak cezaları tecil edilmiştir.

Yunan üniversitelileri geldi

Istanbul, 23 (Telefon) — Bugün İstanbul'a 60 yunanlı üniversite talebesi gelmiştir.

KAÇAKÇILAR MAHKEMEDE

Istanbul, 23 (Telefon) — 34 kişilik kaçakçı grupundan 23 ü sekizinci ihtisas mahkemesine verilmişlerdir.

İstanbul rıhtım şirketinin uluşa satın alınması

(Başı 1 inci sayıfada)

ki; yabancı sermaye bir yurdun sermayesine katkı olacağından her halde faydalıdır. Ekonomik bakımdan cılız olan memleketler bu yabancı sermaye ile perkinleşmişlerdir. Fakat bundan yalnız Türkiye'yi ayırmak lazımdır. Çünkü Türkiye'ye giren sermayeler memleketi ekonomik bakımdan yükseltmekten ziyade siyasal faydalar vereceği düşüncesiyle gitmiştir. Büyük bilginin bu görüşü çok yerinde ve çok doğru idi. İstanbul, İzmir rıhtım şirketleri Aydın ve Kasaba demiryolları sırf bu düşünceden doğmuş birer kurum idiler. Buralardaki yabancı sermayenin kötü düşüncesi o kadar belli ve o kadar açıktı ki insan ilk bakışta bir çok anıklara rastlıyabilir. Lozanda siyasal varlığımızı ve diriliğimizi kurtarıktan sonra bu kurumların yurdumuzda yaşamaları artık hem çok fazla ve hem de kendileri için de faydasızdır. İsmet İnönü hükümetinin sarılmıyan inanılmaz azimleri karşısında sermaye sahiplerinin uzun boylu güçlük göstermiyerek uysal davranmakla, geçmişi bütün çirkinliklerini temizleme karar vermiş olan bir ullaşın ileri hamlelerine saygı göstermelerinden dolayı memnun olduk.

Bu işte Düyunu Umumiye Kasaba demiryolları gibi ulusumuzun yüksek faydalarına çok uygun bir kılığa çıkarılmıştır. Bütün menkul ve gayri menkul mallarıyla uluşun satın aldığı bu büyük kurum için uluşun yüklediği borç 370.338 lira obligasyon bedeliyle üç yılda verilmesi gerekli olan 1.400.000 franklık dividant bedeli ve yüzde yedi buçuk faizli bonolarla kırk yılda ödenecek olan 31.580.130 franktan ibaret tir.

Yalnız hususi mülkleri arasında yıldı 150.000 lira getiren Çinili Hanla değerleri yüzbinlerce lira olarak görülen menkul eşya göz önünde tutularak uluşun bu mukavelede ulusal kaygular için elde ettiği fayda çok büyük ve derindir. Bu büyük ve tarihsal kazancın elde edilmesinde büyük emekleri olan Ali Çetin Kaya ile Şükrü Saraçoğlunun adlarını da saygı ile anmak ulusal bir yükümdür.

Necib Ali KUÇUKA

Ankara radyosu

Dün akşam Ankara radyosunda verilen konferansların yüksek değerini söylemek gerekirdi. Ekim ve üründe esenlik (eski dille: ziraat ve mahsulatta sıhhat) üzerine konuşan Bay Nihad İribol'un bu işlerle uğraşanlara eyi bilgiler vermiş olduğunu sanırız.

İkinci söylevi hepimiz, genel bilginizi artırdığı için can kulağıla dinledik... Acunun teknik gidişini anlatan Bay Rüştü Üzel'in söyledikleri ile elektrikin ve acunun yarım üzerine pek çok şey öğrendik.

Müzik yönünde Neceded Remzinin çok yüksek bir varlık gösterdiğini gördük. Neceded Remzi Mozartın Rondosunu, duyarak çaldı. Bütün radyo dinleyicilerinin, Neceded Remzinin değerini dün akşam daha iyi sezmiş olduklarını sanırız. Bu akşamın radyo programı şudur:

(19,30 dan 21 kadar)

Türk dili araştırma kurumu saati

Musiki: Corelli La Feli, Neceded Remzi: keman, Ulvi Cemal: piyano

Hilâliahmer saati, Dans musikisi, Musiki: César Franck Prélude, Choral et Fugue, Ulvi Cemal: piyano

Haberler

Erzurumda fırka kongresi

Erzurum, 23 (A.A.) — C. H. F. vilayet kongresi toplanmış, kongreye bildirilen dilekler üzerinde konuşulduktan sonra yeni idare heyetine bir üye dışta kalmak üzere eski idare heyeti üyeleri seçilmiştir.

Yeni idare heyeti başkanlığına eski başkan Bay Mesud seçilmiştir.

A N K A R A P A L A S

Bir ata sözü der ki:
Neşeli yılbaşı gecesini geçiren bütün yıl mesut olur.
Ankara Palas otelinin yeni dekor ar yeni ışıklar a salonlarında hazır amış olduğu yılbaşı eğlencelerine iştirak ederseniz ister istemez eğlenir ve bütün yıl mesut olursunuz

Önümüzdeki ay içinde verilecek olan temsiller için yapılan anıklıktan bir sahne: dün Halkevinde yapılan provalar da foto muhabirimiz tarafından alınan bir resim

Ökonomi Bakanlığımızın yeni çalışma sistemi

İç yasalarla işler kırtasiyecilikten kurtarılıyor

Eski devirlerden miras kalan ve ulus muhayyalesinde bir radyo parazitini kadar kötü tesir bırakan tabirlerden biri de "yeni teşkilat, dr. Meşrutiyetin fevkalade karakteri kör bir Avrupa hayranlığı ile garbin nevi şahsına münhasır, orijinal işlerini çekip aldıkça; devlet makinesinde esasız ve manasız bir çok değişiklikler yapılır ve bunlara da "yeni teşkilat, ismi verilir. Cumhuriyetten sonra ulusal ihtiyaçların zaruri kıldığı değişiklikler ve ilavelerle; yeni, eyi, üstün demek olan "yeni teşkilat, da değerini ve yerini buldu.

Bugün bakanlıklarımızdaki yeni teşkilatın ana amacı bürokrasiden kurtulmak, ulusal işlerini mümkün olduğu kadar çabuk başarmaktır. Bunun için de pratik ve tatbik kabiliyeti olan kurullarla bu işlerin istenildiği gibi gerçekleştirilmesine çalışılmaktadır. Bu yönden Ökonomi Bakanlığımızın bir örnek olmaya değer çalışması bakanlıklarımızdaki kırtasiyecilikle savaşma işinin artık ulusal bir iş olduğunu bize çok güzel anlatarak değerdedir.

Ökonomi Bakanlığı gereksiz sorgu ve karşılıklar, her çeşit kırtasiyeciliği koyduğu yasalarla kökünden kaldırmıştır. İşlerin en az zamanda; fakat abayla bir sonuca varmaları için gereken tedbirler tamamen alınmıştır. "Havale, aidiyeti cihetle takdim, mütaleanın inbası, gibi kırtasiyecilik dövizleri tilmenden atılmıştır.

En orijinal köşelerden birisi de: Muamele ve evrak müfettişliğidir. Bakanlığa gelen kağıtlar ister resmî bir dairesinden; ister yurddışlardan biri tarafından gönderilmiş olsun derhal evrakca posta ile sahibine bir kartpostal gönderilmektedir. Bu kartpostalda "evrakın havale edildiği daire ile, tarih, numara, bugün alınmış ve .. numara ile, dairesine verilmiştir, gibi izahatla "müracaatlarına müsbet veya menfi vakinde cevap alamayanların bu kartla bakanlık teftiş heyetine, muamelat müfettişi adresine müracaatları rica olunur, notu vardır.

Bakanlık iş sahibine bu cevap verildikten sonra; kartoteks usulüne göre basitleştirilen "varide, sadire,, ye geçen evrakın aid olduğu kısma giderken; 10 müsavi kısma bölünmüş bir kağıda rabtedilir. Bunun üzerinde sıra numarası ile havale edildiği yer ve tarih vardır ki evrak kısmından kısma; daireden daireye hattâ masadan masaya dolaştırılır ve imzalanır.

Muamele müfettişi masaları dolaşarak bu kağıt sayesinde zaten kendi kendini kontrol eden işi sık sık teftiş ede-

bilir. Ayrıca bu kağıt sayesinde imza zamanında âmir de evrakın kaç gününde çıkabildiğini; nerelerde sürüklenmiş olduğunu kontrol edebiliyor.

Yerlerinden sormak, araştırılmak, tedkik edilmek gibi zaman isteyen işlerin dışında kalanlara günü içinde karşılık vermek gerektir. Bir şikâyeti ve dileği olanlar doğrudan doğruya muamelat müfettişliğine baş vuruyorlar..

Acele işler müstesna iş ve ziyaret saatleri tesbit edilmiştir. Sayılab ve devlet memurları haric herkes müracaat odasının tavassutunu istemeğe mecburdur. Müracaat odasında şu şekilde bir kağıt doldurulmaktadır:

Müracaat edenin: Adı, adresi, kimi görmek istediği, niçin görmek istediği, imzası; kabul edileceği gün ve saat, kabul edenin imzası ve not.. Bu kağıd müracaat memurunca kabul edileceği gün ve saat işaret edilerek müracaat sahibine verilir. Müracaat sahibi ziyaret edeceği zatın yanına bu kağıdla girer ve çıkarken imza ettirerek müracaat memuruna iade eder.

Şimdiye kadar bu usul prensip itibarile Büyük Erkanharbiye ve Millî Müdafaca tatbik edilmekte idi. Ökonomi bakanlığımız bunu kendisi de tatbik etmekle diğer bakanlıklarda da iş yönünden pek iyi neticeler veren bu alanda bir öncülük yapmış oluyor.

Yeni kurumlarını böylelikle ulus işlerinde üstün sonuçlar almak için çalıştıran Ökonomi bakanlığımızın üstüne aldığı ulusal ekonomi işlerini karşılayabilmek için diğer kısımların da tamamen modern bir hale soktuğu malumdur. Bakanlık içinde her memurun yükümlünün derecelerini belli eden ve en ince kısımlarına kadar izahat veren İcyasalar hazırlanmış ve tatbikine başlanmıştır. Bundan başka tatbikine geçilen bir çok yenilikler arasında: Yazış tarzı itibarile standard; dış teşkilat tel adresi ve kartları itibarile standard, dosya usulü itibarile standard; vazife ve mesuliyet esası üzerinden imza salahiyetleri gibi muamelelerin hızını arttıracak işler de vardır.

Kırtasiyecilikten tamamen kurtulmak, modern esaslara göre tanzim edilmiş kurullarla iş görmek alanındaki savaşında Ökonomi Bakanlığımıza muvaffakiyetler diler; bugüne kadar aldığımız üstün sonuçların yarın için güven veren birer belge olduğuna işaret ederiz.

4 üncü Kurultay son toplantısını yaptı

(Baş 1. inci sayıfada)

mayı kabul etti. Bu suretle müzakereye başlandı. Satın almakta en mühim nazarı dikkatinize arz edebileceğimiz mesele şudur: İmtiyazı satın almak için son beş senenin hasılatı gayri safiyasının % 80 ini diğer imtiyaz yıllarına vermekte yani 85 yılın (45 yılı geçmiştir) diğer 40 yılı için % 80 vermek suretile 270 - 280 bin lira kadar verilmesi gereken para tutuyor. Böyle bir vaziyette pazarlığa oturulmuş ve neticelenmiştir. Yani bu % 80 ne emlak hususiyeye parası da zammedilirse yılda (5) yüzbin lira ödemek mecburiyetinde kalacaktır. Mukavelelerin mühim noktası budur, ve melekete için bu meselenin halledilmiş olmasıdır.

Müzakere oldukça mühim safhalar geçirdi. Ve neticede satın almak meselesi tamamen halledildi. Mukaveleye Bay Şükrü Saraçoğlu arkadaşımız Kabi necce memur edilmiştir. Müzakeratın safahat ve neticelerini kendileri izah edeceklerdir. Nafia Vekâleti cephesinden izah edeceğim noktalar bunlardır.

Son toplantımızda bu meseleyi halletmek suretiyle karşınıza gelmekte derin bir kuvanc duymaktayım. Mutlu olsun (Alkışlar)

Bayındırlık bakanımızdan sonra satın alma işinin konuşmasını yapan Adliye Bakanı Bay Şükrü Saraçoğlu söz almıştır:

Adliye Bakanı Bay Saraçoğlu Şükrü: — Arkadaşlar,

Epey zamandanberi rihim şirket mümesilli ile cereyan eden konuşmalar son günlerde bir sonuca bağlanmış ve iki taraf arasında tesbit edilen anlaşma dört gün önce imza edilerek tasvib edilmek üzere bugün kurultaya arz olunmuştur.

Bugün satın aldığımız imtiyazlar 1890 - 1306 tarihinde ve 85 yıl müddetle verilmişti. Antrepo imtiyazı alanı Tekirdağın kadar uzar.

O tarihte şirkete sermaye olarak konuşmuş olan 23 milyon frangın tam yarısını İngiliz Devlet Bankası vermiş, diğer yarısını da Osmanlı Bankası temin etmiştir. Şirketin bugünkü sermaye ve mevcudun sahibleri çok az farkla aşağı yukarı gene aynıdır.

İmtiyazın onuncu senesinde şirketle hükümet arasında çıkmış olan anlaşmamazlıklar hâd bir devreye girdikten sonra imtiyazın 41 milyon frangı geri alınması tesbit edilmiş ve şayet satın alma meselesi bir yıl içinde bitmezse hükümetin 25 bin lira tazminat vermesi kararlaştırılmış. Bu uzlaşmanın tatbikinden çıkan anlaşmamazlıklar sıyasal ihtilalat doğurarak Midilli adasının Fransa donanması tarafından işgal edilmesi gibi elim ve acı bir hatıra yaratmıştır ki fikrimce bu şirketin bu tarihten sonraki zamanlardaki muvaffakiyetliliğinin en büyük sebebi bu hatıra olmuştur.

1313 tarihinde nafra nazırı şirkete bir mektub yazarak, iki köprü arasında yapılacak rihim ile sefaının kırlaması için hazırlanacak yer konuşma dışında olduğundan yeniden tayin olunacak zamana kadar bunlardan vaz geçildiği bildirilmiş ve şirket cevaben kenisine "ba iradei seniye,, tebliğ edildiği vechile bu mecburiyetleri ifa etmeyeceğini ve bundan dolayı hükümetten tazminat aramayacağını bildirmiştir.

İki yıl sonra nafra nezareti tarafından şirkete yazılan bir tahriratta "rihim tarifesinin tadilatı için ba iradei seniyei cenabr hilafetpenahi teşekkül eden komisyon mukarreratı sefareti ecnebiye tarafından kabul edilmiş olduğu bildirilerek kapitüler bir vaziyetin içine düşülmüştü.."

1914 te Cavid Bey tarafından verilen bir mektub ile de limanda ve gim-rüklerde vücuda getirilecek tadilat ve saire münasebetiyle şirketin rüsum ve menafiinin muhafaza olunacağı temin olunmuştur.

İmtiyaz anlaşmasının yirmi altıncı maddesinde şirketin denizden kazanaçağı arazi ile satınalma kanununa göre istira edeceği araziden ve mukavele mucibince devletin kendisine terkedeceği yerlerden artan mahaller kendisine hususi mallar olarak bırakılmış olduğu için bu kayıttan istifade eden şirket istikraz ettiği paralarla mesud yılların varidatını bir araya getirmiş ve koskocaman bir emlak hususiyeye meydana getirmiştir ki imtiyaz haricinde hususî

malları olan bu emlakın kıymeti onlara göre 70 - 80 milyon franktır. Şurası muhakkaktır ki şirket bu emlakten senede 150.000 lira kira almaktadır.

95 senelik imtiyaz mukavenamesinin 40 .ncı senesinden sonra devletin satınalma hakkı vardır. Satınalma bedeli önce son beş yıllık gayrisafi varidat vasatısının % 80 ini imtiyaz müddeti bitinceye kadar, saniyen alat ve edevat ve levazımın muhamminler tarafından takdir olunacak bedelini peşin vermek suretiyle yapılacaktır. ve bu miktar sermayenin faiz ve ifası için gereken miktardan aşağı olmayacaktır. Şirketin altın devrinde en yüksek varidatı 3.5 milyon franga, kâğıd devrinde de 18 milyon franga yakındır. Son beş yıllık varidatı da 700.000 liraya yakındır. Ancak bu varidat arasında 200.000 liraya yakın bir meblağ imtiyazla hiç bir alakası yoktur.

Müzakere başladığı zaman şirket emlak hususiyesini mutlaka mübayaadan hariç bırakmak istiyor ve mukavelelerin istira maddesinin tatbikini istiyordu.

Bu esastan müzakere ve hesaba girilebilmek için tarafeynin yekdiğerinden hiç bir şikâyeti bulunmamak lâzımgeliyordu. Halbuki tarafeyn daha ilk temasta bitmez tükenmez bir şikâyet listesiyle karşılaştı. Onun için bütün bu şikâyetleri de beraber yok edecek olan makul bir rakam etrafında buluşmak hayırlı görüldü ve bu yol tarafeyn murahhaslarını sizlere arz edilen mukavenemeye götürdü. Bu mukavele mucibince şirketin resmî hususî bütün emval, emlak, hukuk ve menafil devlete geçiyor. Buna mukabil devlet evvela Osmanlı borçları tahvilleri hukukunu haiz 7,5 faizli 31 küsur milyon franklık resülmali havi bonolar verecek. Saniyen üç senede ayrıca 1.400.000 frank ödyecek. Salisen % 4 faizli 570.000 türk liralık borcu ve servisini üzerimize alacağız. Bunun haricindeki rakamlar bir nevi takas ve mahsub muamelesinden ibarettir. Demek ki şirketin hususî, resmî bütün mevcudu takriben 34 milyon frankla 570.000 liraya mübaya edilmiş demektir. Bu çeşid borc senedlerinin bugünkü borca kıymetleri % 60 olduğundan rihim şirketinin bütün mevcudunu peşin para ile 20 milyon franga yani 2.000.000 liraya mübaya edilmiş telakki edebiliriz. Bu borçlar için her sene ödyeceğimiz taksid yekünü 230.000 liradır. Bu neticeye varmak için yapılan müzakere uzun sürmekle beraber çok samimi ve dostane bir hava içinde cereyan etmiş olduğunu söylemeği vazife bilirim.

Mukavelelerin ana hatları arzettiğim noktalarıdır. Görülüyor ki Büyük Meclisin amme hizmetlerini devletleştirmek hususundaki değişmez prensibi bütün hızı ile yürütmeye çalışıyoruz. Eminim ki yakın bir atide devletleştirme politikamızın feyizlerini burada da göreceğiz ve bugünkü geri vaziyet net rihim mütetirakki ve fennî bir tehzata malik olmakta gecikmeyecektir. (Alkışlar)

Ulus ve ulus için hayırlı gördüğümüz bu anlaşmanın onanacağını umduğum ve alkışlarımızdan cesaret aldığımız için daha şimdiden şu cümleyi söyleyebilirim: Bu yeni malmız ulusumuza mutlu ve kutlu olsun. (Alkışlar)

Kanunların onanmasından sonra Kurultayın bu toplantı yılı içinde gelen işler bitirilmiş ve seçimin yenilenmesi de kurultayca onanmış bulunmasına göre bu devrenin 1 mart 935 şe kadar tatilne karar verilmesi dileğinde bulunan C. Uybad (Tekirdag) ın takriri okunarak bütün üyelerin onay sesleri ve alkışlarla karşılanmıştır.

Bunun üzerine Başkan Kâzım Özalp şu söyleyle kurultayı kapamıştır:

Sayın arkadaşlar, Dördüncü Büyük Millet Meclisi 4 mayıs 1931 de toplanmıştır. Teşkilatı Esasiye kanunumuza göre 1 ikinci teşrin 1931 e kadar geçen günler fevkalâde toplantı sayılmıştır.

Seçimin yenilenmesi için verdiğiniz karara göre birinci kanunun beşinci günündenberi bütün ülkede seçim anlığına girilmiştir. Meclis bu verdiği karardan sonra da bugüne değin çalıştı. Gerekmezse beşinci Kurultay işe başlaymaya kadar toplanmıyacaktır. Dördüncü Kurultay 287 toplantı yapılarak 801 kanun, 33 tefsir çıkarmış ve

ayrıca 207 karar vermiştir. Bu verimli çalışmaların çok yüksek olan değerini kıvancıyla anarım. Türkiye'nin bütün alanlarda orklenmesi ve yükselmesi için verdiğiniz emekler hep yurdseverlik duygularıyla olmuştur. Bunu türk tarihi ögüncle yazacaktır. Bütün acunda alkışlanan bu ünlü ilerlemeler sizin ve sizden önceki meclislerin yöndemli çalışmalarından doğmuştur. (Alkışlar)

Kurultay ulusal erem ocağıdır. Siz, bu ulusal eremi cumurluk tözine en uygun bir yönde yerine getirdiniz. Sizden önceki Büyük Millet Meclislerinin yolu üzerinde benzer hızla yürüdüğünüz, Başardığımız işler arasında ulusun yükselmesine başlıca yaranlar pek çoktur. Bunlar ekonomik, soysal ve sıyasal kanunlarla berkitilmişlerdir.

Temelini kurduğunuz sanayi kurumunun tuttuğu gidişte daha şimdiden değerli verimler toplanmağa başlanmış. Bu güzeyde türk ulusu yabancıya el açmıyarak kendi çalışmasını verimi ile yapıyacak ve bütün erkinliğini koruyabilecektir. (Alkışlar)

Ulusluk olması gereken demiryolu, rihim ve bunlar gibi tükel işleri güdüğünüz ana sıyasaya uygun olarak ulaştırılmakla en yararlı ulusal bir ilkiyü yapmış bulunuyorsunuz. Unutulmaz işlerden dolayı yurdunu seven her türk sesleri bugün de, yarı da öğme ve saygıyla anacaktır. Bunlarla birlikte onurlu ve değerli ordumuzun yurdu koruma gücünü arttırmakla büyük uyanıklık gösterdiniz. (Alkışlar)

Dışarı sıyasada da verdiğiniz öğütlerle göre çalışan hükümetimiz ulus için yarar anlaşmalar başarmış, böylelikle dışarı sıyasamız belli ve sağlam temeller üzerine koyulmuştur. (Okahay sesleri, alkışlar)

Uluslar Derneğine girmemiz, Balkan anlaşması, barış içinde ilerlemek isteklerinin doğurduğu sonuçların başlıcalarından. (Alkışlar)

Dilimizin özleşmesi işine B. M. Meclisinin gösterdiği bağlılık ögüncle anılmağa değer. (Alkışlar)

Lâik budun tutumuna uygun olarak çekardığımız kılık kanunu cumurluk desteklerinin bütünleşmesi dileğiyle atılan adımların en başta gelenlerindendir. Bu kanun din yönünden kırlık başkılığının ötedenberi yavaşmakta olduğu ayrılık düşünüşünü ortadan kaldıracak ve birlik yaratacaktır. (Okahay sesleri, alkışlar)

Soy adı kanunu da soysal ilerleme, de kıvancıyla anılacak bir atılıştır. Türk tarihinin eski çağlarında yaşamış olan bu güzel türe saltanat çağlarında başta bulunanların ümmet sıyasası güdereli ulusal duyguyu gevşetmeleri yüzünden bir yana bırakılmış iken sizin yaptığımız kanunla bunun düzültilmiş olması övünmeğe değer bir iştir.

Dördüncü Kurultay türk kadınına verdiği onurlu, sıyasal orun ile ulusal borclarının en büyüklerinden birini ödemmiştir. (Alkışlar)

Kurtuluş savaşına kaniyla, canıyla giren türk kadınının ulus işlerinde sözü olması pek doğru, pek yerinde idi. Türk kadınının bilinen yararlığına genişlik vermek ülke için çok asıgı olduğu bellidir. Bu yüzden, kadınlarımızın köy, kent işlerine olduğu gibi bütün ulus işlerine de bakabilmeleri için yaptığımız kanunlarla gerçekten övünülebirlirsiniz. (Alkışlar)

Ünlü arkadaşlar, devrenin her yıl toplantısında beni Reis seçmekle gösterdiğiniz inana değerli olmaya çalıştım. (Okay sesleri, alkışlar). Övünce veren işlerinizi burada sayarken, Başkamızın olmağığın dolayısıyla ben de sonsuz bir gönül sevinci duymaktayım. (Alkışlar.) Bu büyük işler yapılırken öğütlerinizi en doğru görüşle kavriyan ve yerine getiren hükümetin başarılı çalışmalarını övünce anmayı borc bilirim. (Alkışlar)

Baylar, başarılığımızın kaynağı Atatürk'tedir. (Şiddetli alkışlar.) Onun açtığı verimli yollar üstünde yürümektedir ki ülkeye yararlı olduğumuzu söyleyebiliriz ve bununla pek yerinde olarak, övünebiliriz. (Alkışlar) Türklüğe yaptığımız sayısız iyiliklerle hepimizin yüreklerinde tükenmez gönenc yaşatan ulugumuz Atatürk'e bağlılığı ve sonsuz saygılarını buradan bir daha sunarım. Hepinize esenler ve ulusal işlerde öketiler dilerim. (Alkışlar)

Müzakere bitmiştir. (Alkışlar)

Kumbara bütün bir istikbaldir.

Türkiye İş Bankası

Haftalık yabancı postası

Kapitalizm...

Değişik uluslarda sermayenin, iş basındaki adamlarca nasıl karşılandığını anlatan bu yazıyı, 14 ilkkânun tarihli LU gazetesinden alıyoruz:

Nevyork'ta B. Ruzveltle iyi geçiniyor.

New Deal'ın ekonomik güçlüklerle karşı cezri çareler bulamaması karşısında, B. Ruzvelt'in etrafındakiler son haftalar zarfında başka yoldan gitmeği kararlaştırmış gibi görünüyorlar.

6 ikinci teşrin seçimlerinde demokratların elde ettikleri kazanç, B. Ruzvelt'e, sınamalarına dilediği gibi devam etmek imkânını veriyor, öte yandan da onun müzakere edeceği kimselerin mütehammil mukavemet güçlerini azaltıyordu.

Amerika bütçesinin büyük bir açık vermesi ve bazı tarımsal bankalarının yıkılması pahasına bile olsa, hükümet tarafından yapılacak yardımların 1926 yılındaki refahı geri getiremeyeceğini anlamış görünen B. Ruzvelt, şimdi hususî sermaye sahiplerine müracaat ederek Amerika'nın içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulması için onlarla açıkça iş birliği yapmak istemiştir. Ucuz evler yap-

niden büyük masraflar yapmağa kalkışmasından korkmaktadırlar. Varm Springs'in düşüncesine göre B. Ruzvelt bu hususun çok lehindedir. Başka bir takım sözlerle göre de, hükümet hususî şahıslara ev yaptırabilmeleri için doğrudan doğruya ve büyük miktarda yardımlar yapmak fikrindedir.

Hükümet sanayicilere rekabet yapmamalıdır.

Ulusal sanayi konseyine bağlı bir kurum olan "fabrikacılar ulusal birliği", hükümetin hususî iş sahiplerine rekabet yapmamasını kendisinden dilemeğe karar vermiştir. Bu kararda, hükümetin rekabet yapması tehlikesi mevcut oldukça sanayiün çekingenlik göstereceği de yazılmıştır.

Be yaz saraya yakından temas eden mahfellerde söylendiğine göre B. Ruzvelt Varm Springs'den döndükten sonra iş muhterlerini temsil eden kurumlar kendisine, şimdiki malî ve ekonomik meseleler hakkındaki tavsiyelerini bildirebileceklerdir. Aemrika ticaret odası ve fabrikacılar birliği bu hususta bazı malûmat toplamakta ve bunu, cümhur reisi sayımlar meclisine göndereceği genel mektubu yazmağa başlamadan önce

onun tasdikinden geçecek, bankaların idaresindeki değişiklikler, sermayelerinin azaltılması veya artırılması, bankaların kendi aralarında birleşmesi gibi şeyler herkese iylan edilecektir.

Bankaların kendi paralarıyla müşterilerinden veya muhabirlerinden aldıkları paralar arasında kanunî bir nisbet tayin edilecektir. Yalnız umumî mahiyeti haiz müesseseler, bilhassa artırım sandıkları ve büyük kredi kooperatifleri bundan hariç tutulacaktır. Büyük krediler açmak işi tahdid edilecektir.

Gerekli olan asgarî bir miktar nakit para temini için, azar azar sermayenin yüzde onuna kadar varacak nakit bir ihtiyat akçesi yapılması mecburîdir. Bundan başka ticarî senedlerle, titr'ler üzerine avans verme işine esas olabilecek senedlerden, ayrı bir ihtiyat akçesi daha yapılacaktır. Bu ihtiyat akçesinin bankanın teahhüdünün yüzde otuzunu bulması gerekir.

Bankaların aksiyon, maden hisseleri, gayrimenkuller satılmaları ve diğer işlere iştirakleri tahdid edilecektir.

Bütün kredi kurumları, bilançolarını Rayhsbank'a vermeğe mecbur tutulacaktır. Yıllık bilançodan başka, sermayeleri bir milyon markı geçen bankalar aylık, diğerleri ise altı aylık bilançolar neşreceklerdir.

Rayh malî komiseri bu kararnameleleri tatbik ettirecek ve bankalardaki mevduat hesaplarını kontrola salâhiyetli olacaktır.

Gene bu değişikliklere göre, işlere yatırılan sermayelerin getirdikleri normal kârden fazlası hükümete tevdi edilecektir, yani hükümet kârın normal nisbet dışına çıkan kısmını mecburî ödünce şeklinde alacaktır.

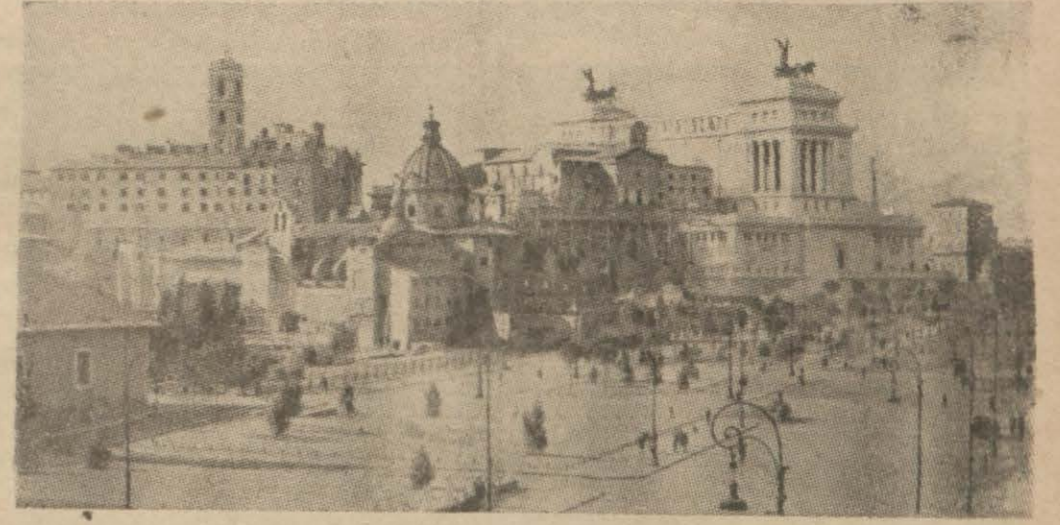
Geçen yıl yüzde altıdan fazla kâr dağıtmış şirketler yüzde sekizden, diğerleri yüzde altıdan fazla kâr dağıtmıyacaklardır. Bundan artan kâr miktarı Gold Diskont Bank'a yatırılacak, banka bu paraları ancak dört yıl geçtikten sonra geri verecektir.

Bunları bildiren tebliğ, bu tedbirleri nasyonal - sosyalizm ekonomik mefhumlarının tipik bir anlamı gibi göstermeğe çalışmakta, kâr fazlası daima sahiplerinin emrine anık bir şekilde kaldığına göre bu tedbirlerin mülikiyet hakkına bir taarruz olmadığını iddia etmektedir.

Yüzde altı ve yüzde sekiz nisbetinde kâr dağıtıldıktan sonra artacak kâr fazlasının 40 milyon markı bulacağı tahmin olunmaktadır. Bu para, işsizlikle çarpışmak için yapılacak çalışmalarda kullanılacaktır. İşlerin düzelmesi sayesinde sınaî ve ticarî şirketler daha fazla kâr yaparlarsa, ileride bu kâr fazlasının miktarı büyüyecektir.

DOKTOR ŞAHT NE DİYOR?

Doktor Şaht, Almanya'daki kredi rejimini altüst ederek bütün her...

Roma

lere sarfolunarak israf edilmemekte, işsizlikle çarpışmak için kullanılmaktadır.

Alman ulusu çalışıyor. Ulusumuzun israf edecek parası yoksa da kendi yaşayışına yetecek kadar parası vardır ve yavaş yavaş para biriktirmeğe başlayabilir. Çalışmamız, kendimize bir sermaye bulmamızı kolaylaştıracaktır. Böyle bir sermaye olmadıkça yüksek bir yaşayış ve medeniyet kertesini elde etmek imkânsızdır.

"Biz ne dolandırıcı, ne de sihirbazız, şimdiye kadar meydana koyduğumuz bütün işleri, faydasız masrafları kaldırarak ülkenin bütün malî kudretlerini hükümetin bayındırlık yolunda çalışmalarına tahsis etmek için gösterdiğimiz kuvvetli isteğe borçluyuz." demmiştir.

Bankaların kontrolü, borsaların yeniden kurumlandırılması ve kâr fazlasının hükümete yatırılması hakkında çıkan üç kararname hakkında hükümetin verdiği izahattan yalnız sonuncu kanuna aid olanı biraz alâka vericidir. Zira doktor Şaht, malî devrimleri kötü olan hissedarların, Gold Diskont Bank'a yatırdıkları paradan avans alabileceklerini söylemiş ve "hükümetin yolsuz bir şekilde mülikiyet hakkına karıştırdığından bahsediyor, devrimizin zihniyetini anlamıyanlar," olduğunu ilave etmiştir.

Bu tedbirin bilhassa işçilere yalnız onlardan değil, sermaye sahiplerinden de fedakârlıklar istenildiğini göstererek işçi yığınları üzerinde tesir yapmak ülküsünü güddüğü sanılıyor.

Britanya siyaseti

Noye Zürher Saytung gazetesinin Londra muhabiri 12 ilkkânun tarihile yazdığı bir yazıda diyor ki:

Kabinenin değişeceği hakkında geçen yazdanberi sık dolaşan şayieler son günlerde artık işitilmez oldu. Başbakanın uzun bir dinlenmeden geri gelmesi ve daha birçok hadiseler ve bunlar arasında bilhassa büyük bir çokluğa dayanmakta olan bir hükümetin kredisini kaybetmeğe başlaması ve dolayısıyla hükümet icraatındaki noksanlıklar genel düşüncede birçok dedikodulara yol açtı. Bu vaziyete bir de, seçimlerin yaklaşmakta olması dolayısıyla birçok derdlerin baş göstermiş olduğunu da katmak lazımdır. Hükümeti takviye eden fırkaların gösterdikleri arzulara bakılırsa, bugün arkasından gidilmekte olan gaye, vaktile bugünkü hükümeti yaratmış olan enerjiyi yeniden canlandırmaktadır.

Bugünkü hükümeti tutan fırkalara hâkim olan düşünce, hükümetin koltuğu altında bulundurabileceği uzağı gören, ekonomik ve soysal - siyasal bir programın hazırlanmasıdır. Bu düşünce arkasından, kendilerine yalnız seçim mücadelesinde kuvvet belgesi olmakla kalmıyacak aynı zamanda, yakın bir atide işçi fırkası tarafından siyasal işlere sokulacak olan propaganda mevzularına karşı da vaktinde vaziyet almak gayesini güden muhafazakârlar gelmektedir.

Şimdi yalnız parlamentoyu meşgul etmekte olan Hindistan ana yasasının reform meselesi ıylbaşından sonra da birçok haftalar koalisyon'u kuran ek-

Roma'da Musolini tarafından bağlandı

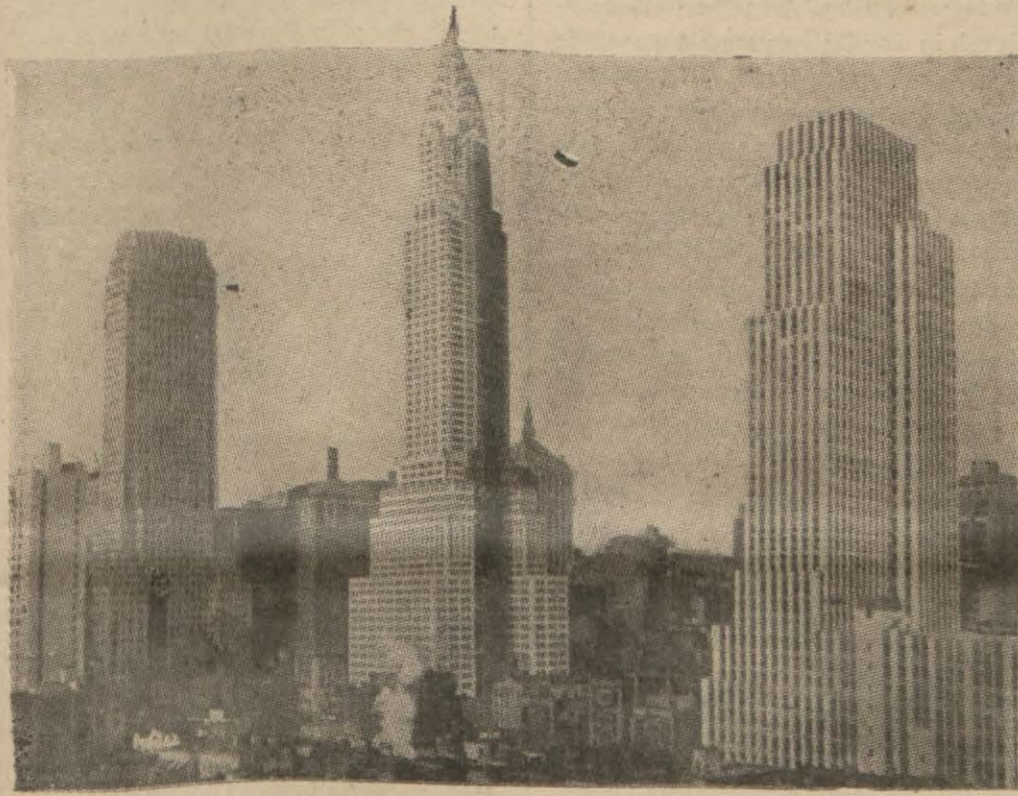
İtalyan resmî gazetesi, merkezleri İtalya ile onun müstemlekelerinde olan İtalya tâbiyetindeki bankalarla şirketlerin ve bütün öteki kurumların dış memleketlerdeki alacaklarını, "dış ülkelerle mübadele ulusal enstitüsüne," yatırmağa, bu alacakların nakid olanlarını günün rayici mucibi ödenecek bir bedel mukabilinde satmağa, nakid olmayanlarını da sonradan tesbit edilecek şartlar altına bu enstitüye devretmeğe mecbur oldukları hakkındaki kararnameleleri neşretmektedir.

Bu iş İtalya bankası vasıtasile on gün içinde yapılacaktır.

Aynı kararname saydığımız kurumları, merkezleri dış ülkelerde olan bankalarla şirketler ve diğer kurumlardan olan alacaklarının miktarını bildirmeğe mecbur tutmaktadır.

Diğer taraftan bu kurumlar ellerinde bulunan yabancı ülkeler titr'leriyle dış ülkelerde çıkarılan italyan titr'lerini, dışardaki bankalara yatırmış olsalar bile, bildirmeğe mecburdurlar.

Bu kararnameye karşı gelenler, kanunun tayin ettiği mutad cezalardan başka miktarları, gizlenen titr'lerin değerine kadar varan para cezaları ödiyecelerdir. Ayrıca şahsî hürriyeti bir yıla kadar tahdid eden başka cezalar da vardır.

Nevyork

ma projesini idareye memur B. Moffet'in sözleri de bu yoldadır. B. Moffet, bu yapı kurumuna bankerlerin 15 milyar dolar kadar para yatırmalarını, bu paranın ipotek karşılığı ucuz faizlerle ödünç para verilmesini ileri sürmüştür. Bununla yalnız işçi evleri değil, değeri 16 bin doları bulan evler de yapılacaktır.

Diğer taraftan, işsizliğin azaltılması bakımından olduğu kadar hazinenin çıkardığı tahvillerin sürümünü temin etmek bakımından da bankerlere karşı soğuk durmanın iyi olacağını anlayan B. Ruzvelt, onlarla iyi geçinmek istediğini açıkça söylemiştir. Hattâ bundan birkaç zaman önce, bankacıların hoşuna giden bir hareket bile yapmış, dışarıya çıkarılacak sermayeler üzerindeki kayıtları kaldırarak, doların durluğu (istikrarı) işinin tamamen hallolunduğunu bu suretle anlatmak istemişti. Bundan sonra amerikan bankacılar birliğinin toplantısında verdiği candan, güven verici bir söyleyle B. Ruzvelt bankacılarla iyiden iyiye uzlaşmış, bunun üzerine de en muhafazakâr bankacıardan biri olan B. Reynolds, müessesili bulunduğu bütün mutedel ve muhafazakâr unsurların cümhur reisiyle işbirliği yapacağı hakkında B. Ruzvelte teminat vermiştir.

Sıkı bir iş birliği

Nevyork bankacıları, ödünçlerin kazandırdığı büyük muvaffakiyet karşısında, bir merkez emisyon enstitüsü kurulması etrafında yapılan güdümlerin şimdilik sakinleşeceğini ummaktadırlar. Hattâ bazıları hazinenin yaptığı işlerin iyi karışılmasının en fazla, hükümetle bankalar arasında yapılacak sıkı bir iş birliği propagandası sayesinde olduğunu söyliyerek bankacılığın düşüncelerinin hükümet üzerine tesir yapacağını bile sanmaktadırlar.

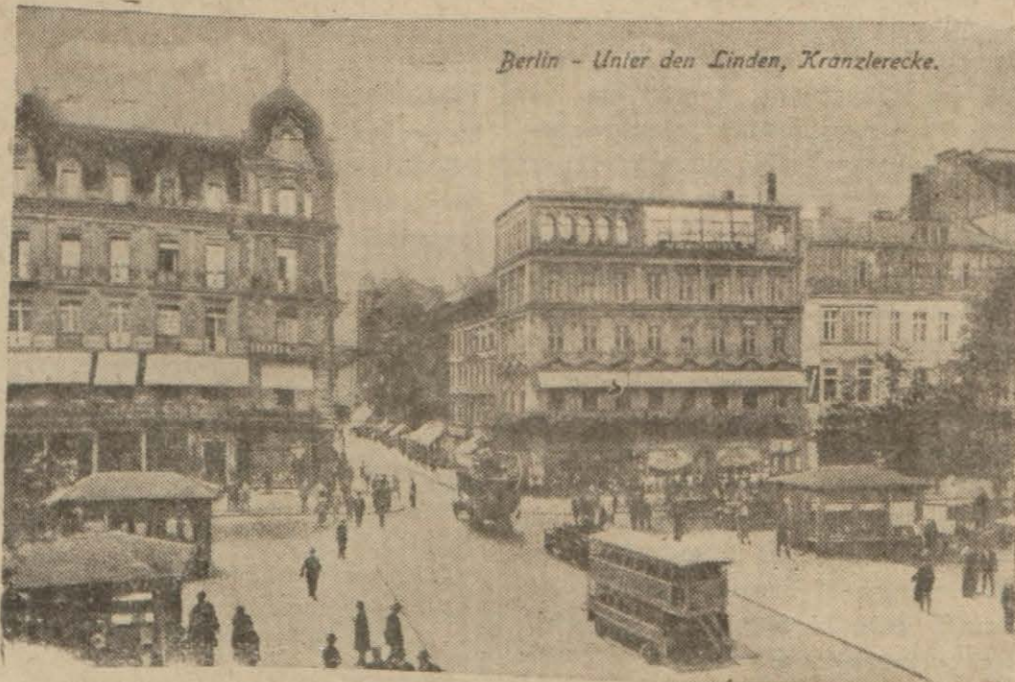
Bununla beraber bazı mahfeller, hazinenin parası çoğaldığını görebek ye-

kendisine vermeği ummaktadırlar.

Berlin'de B. Hitlerle çarpışıyor

Rayh'ın ulusal ekonomisini dilediği biçime sokup idare eden Doktor Şaht'ın hazırladığı kararnameler çıkmıştır.

Bunlar, bankalarla şirketleri sıkı bir disipline tâbi tutmakta ve nazizm prensipleri mucibi — tahkik komisyonunun raporu hususî teşebbüslerin iyilikleri lehinde olmasına rağmen — bunları ulusallaştırma ve soysallaştırma temayül-

Berlin - Unter den Linden, Kranzlersee.

Berlin

leri göstermektedirler. Bu kararnamelerden maksad, ülkenin malik olduğu kısa veya uzun vadeli bütün paraları hükümetin kontrolü altına alarak bunların, umumî menfaate uygun bir şekilde, ucuz faizlerle hükümet tarafından kullanılmasıdır.

Bundan böyle bankalar bir kontrol ofisine tâbi olacaklar, kredi kurumları ile bunların şubelerinin muameleleri

dolayısıyla ulusal ekonomiyi hükümete tâbi tutan, bu yüzden malî pazarları müteessir eden yeni tedbirleri mazur göstermek için geçenlerde radyoda bir söylev vermiştir.

Dış ülkelerden ödünce para almıyacağımı, ilk maddeler ve döviz meselelerinde şimdi görülen güçlüklerin hep bundan doğduğunu söyliyken doktor Şaht, "hükümetin parası, verimsiz iş-

Loyd Corc sahnede

Yeni tekliflerle bütün fırkaları bir Ruzvelt siyasetine çağırıyor!

Bay Loyd Corc yeni mesai başında.

Loyd Corc'un bütün fırkaları ulusal bir kurtuluş hareketine çağırması, politika adamları tarafından hayretle karşılanmıştır. Bu eski İngiliz başbakanının son zamanlarda siyasal faaliyetler göstermemiş olması, harb hatıralarına dair yazmakta olduğu kitabla fazla uğraşmasından ileri geliyordu.

Son haftalarda liberallerden ve muhafazakârlardan bir çok gençlerle konuşan, münakaşa eden Loyd Corc, nihayet İngiltere'de bir Ruzvelt politikası güdülmesi lüzumunu duymuş onun için böyle genel bir teklifte bulunmuştur.

Henüz bu teklif tamamlanmamış ve proje bitirilmemiş ise de birçok yerleri dolaşarak oralarda bulunan seçicilere ekonomik plânlarını, iş bulmak, iş bölüşmek hususundaki düşüncelerini ve İngiltere bankasını ulus kontrolü altına almayı teklif eden para siyasasını izah edecektir.

Her ne kadar bugün 71 yaşına gelmişse de avam kamarasında giriştiği münakaşalarda Loyd Corc kendisinden çok genç olan adamlardan daha fazla canlılık ve enerji göstermiştir. Loyd Corc'un yeni teklif edeceği plânlaşma plânı bir kitab halinde çıkacak ve yeni yılın ilk günlerinden birinde verilecek bir ziyafette irad olunacaktır.

Bu yeni teklif, sıryasa adamlarına olduğu kadar bankerlere, sanayicilere, çiftçilere ve her türlü düşüncedeki adamlara hitabette, hepsini vazifeye çağırılmaktadır.

Haber aldığımızda Loyd Corc, hiç bir fırkanın yardım olmaksızın siyasal bir hareket yapacaktır.

Kendisi, seçicilerden bir çoklarına bugünkü fırkalar sisteminin artık bir mana ifade etmediği kanaatinde olup genel secimden evvel, bu yolda propagan-

Fransada yabancı işçiler meselesi

Yeni Fransız hükümeti zahire pazarına olduğu kadar yerli işçi kuvvetlerinin de korunmasına çok ehemmiyet vermektedir.

Bakanlar meclisinin daha ilk toplantısında bu meselenin halledilmesi için ilk encümen kurulmuş ve bu encümenler derhal umumî kararlar vermişlerdir. Zaten, yeni hükümet başbakanı iktidar yerine geçtiğinden bir gün önce zahire meselesi ve işçi siyasası hakkındaki düşüncelerini söylemişti. Çiftçilerin kriz dolayısıyla çektikleri ve işsizliğin soysal ve iç siyasal reaksiyonları ekonomi kriz'ine büyük ölçüde müessir olduğu göz önüne getirilince, böyle çabuk ve enerjik bir biçimde hareket geçmenin sebepleri daha kolay anlaşılabilir olur.

Siyasal sıkıntının azaltılması için kriz vaziyetini doğuran bütün meselelerin halli ile alakadar tedbirleri almaya hükümetin bir şey yapmayacağı şüphesizdir. Ancak bazı teşebbüsler halkın haleti ruhiyesine müessir olacak ölçüde elverişlidir. Hükümet siyasası bu bakımdan araştırılırken bilhassa yabancı işçiler dair olan kısım dikkate değer mahiyettedir; çünkü makul düşüncelerden herhangi bir hükümetin, hassatan Fransada, yalnız kendi işçi kuvvetlerine güveneceği akla ge-

da ile başlanacak olursa, bir çoklarının bu harekete taraftar çıkacaklarını, bu suretle muhafazakârların da, sosyalistlerin de ekseriyet alamayacaklarını düşünmektedir.

Muhafazakârlarla liberallerin ileri düşünceli olanlarıyla avam kamarasında hükümeti bu yeni politika sistemine uymağa mecbur etmek kabil olacaktır.

Son aylarda Loyd Corc'un istikbali hakkında birçok şayialar çıkmıştır.

Bunlar arasında kendisinin bugünkü ulusal partiye katılacağı söylendiği gibi, sosyalist fırkasına üye olacağı da söylenmişti. Orta yerde kati olan bir şey varsa o da İngiltere'nin savaş yılları başvekilinin, bu ilerlemiş yaşında artık kıyasıyla kavgalara girmek niyetinde olmadığıdır. B. Loyd Corc, kendisiyle evinde konuşan gazetecilere yeni siyasası hakkında şunları söylemiştir:

— Bugünkü acun durumu ve şartları karşısında ulusal bir kalkınma ve dirlik kurmak için, ihtiyar ve tecrübeli bir sıryasa adamı tarafından bütün fırkalara düşünmek ve işe başlamak teklifi yapıyor.

İşsizlik meselesine gelince bu büyük derd için geçici, hafif çareler salık vermek doğru ve faydalı değildir.

Benim kanaatime Bay Ruzvelt bu yolda bütün dünyanın uyması gereken bir yol tutmuştur.

B. Loyd Corc, İngiltere bankası hakkındaki fikir ve kanaatlerini de şöylece bulsa etmiştir:

— Ben daima İngiltere bankasının ulusal bir kontrolü tâbi tutulmasına taraftar olmuştum. İngiltere, elinde bulunan ve bir devlet bankası demek olan bir kurumu kontrolü altında bulundurmayan bir tek ülke olarak kalmıştır.

Onun için teklifimde bir inkılâp mahiyeti yoktur.

tirilemez. Tutulan yolun engelli olduğu hükümet mehafiline de bilinmiyor değil; ancak öyle sanılıyor ki, yabancı ülkeler rekabeti karşısında yerli işçilerin korunmuş olduğu anlaşılınca kadar bütün vasıtaların kullanılması istenecektir.

Bugüne kadar bu sahada harcanmış olan uğraşmalar sonucunda Fransız işçi pazarını yabancı işçilerin kaplaması tehlikesinin hemen hemen ortadan kalkmış denecek bir ölçüye geldiği de gözli bir şey değildir. Hatta, yabancı işçilerin iş alanından çektilmesi hakkında tedbirlere devam edilmesi Fransız ekonomik yaşayış faydalarına aykırı bir iş olacağı da ileri sürülmektedir. 1930 da sayısı 1,3 milyona varan yabancı işçi sayısı, bugün resmen 0,6 ve en çok 0,8 milyon olarak gösterilmektedir. Fransadaki yabancı işçi sayısı dünya savaşından önce de bu miktar etrafında dolaşıyordu. Büyük savaşta kaybolan işçi sayısı göz önünde tutulacak olursa bugünkü yabancı işçi miktarı makul bir ölçüye göstermiş olur. Buna bir de kendi alanlarında yerli işçisi olmayan birçok ekonomi kollarında toplanmış olan yabancı işçileri katmak lâzımdır. Savaşın beri Fransız işçi pazarının geçirmiş olduğu değişiklik sebeplerinin derinliklerine girmeden,

İngiliz - Amerikan münasebetleri

İngiltere'nin eski Dışarı İşler Bakanı Sir Osten Çemberlayn'ın aşağıdaki yazısını, 16 ilkkânun tarihli La Depeş gazetesinden alıyoruz:

Bükingham sarayından Deniz Bakanlığına giden geniş caddede, İngiliz deniz zabiti ve askerlerinin, cenub Afrika savaşıyla Çin'de Bokserlerin ayaklanmasında ölen arkadaşlarının hatıralarının teyidi için yaptıkları bir abide görülür. Bu abide, etrafı gözetleyen bir deniz askeri ile, onun önünde yatan bir arkadaşını gösterir. Abidenin kaidesinde iki kabartı vardır. Bunlardan birisi, büyük topraklar Leydismit müdafasını yapan bir deniz müfrezesini gösterir. Öteki de, Pekin'in müdafasına aid bir safhayı ve bütün İngiliz zabitlerinin hastalık veya yaralanma dolayısıyla savaştan haric kaldıkları bir anda, müfrezeye bir Amerikan zabitanın kumanda ettiğini hatırlatır. Bu Amerikan zabiti, etrafını çeviren askerler arasında, üniformasının biçiminden ötürü kolayca tanınmaktadır. Bu kabartmaların mevzuları, deniz askerleri tarafından seçilmiştir. Başka hiç bir ülkede ölen arkadaşlarının hatıralarını taziz için askerler tarafından dikilen abidelerde, onlara başka bir ülkenin zabitanın kumanda ettiği anı seçerek ve onu tesbit eden bir kabartma daha var mıdır? İngilizlerin Amerikalılar hakkında besledikleri arkadaşlık ve hımsıcılık duygusunu bundan daha iyi bir misalle anlatamam.

Belki bazen bu akrabalığı çok ileriye vardiroyuz. Umumiyetle hiç bir İngiliz bir Amerikalıdan, yabancıdan bahsederek gibi bahsetmez. Biz Amerikalıları kendilerinden ayırdığımız, malesef iki defa kavgaya ettikimiz ve birçok defalar uyuşmadığımız fakat daima bize yakın olan, bizim dilimizi konuşan, tarihimizin bir parçasını paylaşan, aynı din kitabını okuyan ve İngilizlerin edebiyat alanındaki şereflerine bizimle beraber tevarüs eden hımslar gibi telakki ediyoruz.

Adalarını terkedenler arasında yürekleri acı dolu olanların ne kadar çok olduklarını unutabiliriz. Hatta, Amerika'nın şimdiki nüfusundan büyük bir parçasını başka kaynaklardan geldiğini, bizinkilere benzemeyen adetler, başka sempati ve başka ananelere malik olduğunu da unutabiliriz. Fakat aramızdaki farkların doğru bir hesabını yapsak bile, bizim Amerikalılara, İngiliz camiası dışındaki bütün uluslardan daha yakın olduğumuzu ve ikimizin de aynı taraftan olduğumuzu sanıyoruz.

İngiltere'nin en büyük menfaatinin barışta olduğunu söylemek, İngiliz siyasasının en basit hakikatlerinden biridir; fakat İngiltere ile Amerika arasındaki bir savaş bize öteki savaşlara göre o kadar aykırı, o kadar tabiate mugayir ve o kadar "kardeş öldürücü", geliyor ki, bunu bir ihtimal olarak bile göz önüne almağımız istemiyoruz. Bilmediğimize göre İngiliz hükümeti hiç bir zaman, Amerika'dan gelecek bir taarruza karşı nasıl bir korunma yapılması gerektiğini düşünmemiştir. Kanada ile Birleşik devletler arasında 5000 kilometreden fazla uzunluktaki sınır tahkim edilmemiştir. Her iki ulus bu sınırdan, koruma kıtaları olmaktan ziyade, polis vazifesini gören kuvvetler

köylerden şehirlere yapılan akımların sonucuna, doğan yeni sanayiciler ve yerli işçilerin büyümüş olan yaşayış zaruretlerine işaret etmek isteriz.

Fransanın gerek maden ocaklarında gerek çiftçiliğindeki boşlukları kriz yılları içinde de dolduran yabancı işçiler olmuştur. Eğer bu işçilere yol verilmiş olsaydı, Fransız ekonomisi makiyesi büyük arızalara uğradı. Nitekim, Fransada birçok husus mahiyeti olan sanayi vardır ki, bunların yerine yerli işçi bulmanın imkânı yoktur. Fransanın ekonomisi dinamiğini gözetlemiş olan her kişi bilir ki, uygun işçi bulunamaması yüzünden Fransız sanayi yapılmaması çok duraklamış ve zamana uyumak isteklerine de krizin sürdüğü müddetçe çok aykırı gelmiştir. İşte bu bakımdan dar bir görüşle iş pazarına yüklenen otarşi siyasası Fransada, başka herhangi bir yerde daha az fayda verebilir.

10 ilkkânun tarihli Noye Zürher Saytung'dan

bulundurmaktadırlar. İngiltere'ye aid olup Bermüd'lerden Karai'ber'e kadar uzanan adalarda da aynı güven ve itibar örneği görülür. Avrupanın hiç bir sınırı bu kadar muhafaza altında değildir. Hiç bir ulus bu sınırlara yakın yerlerde yaşayınlar kadar endişesiz bir güven içinde yaşamamaktadır.

Buna muhalif olarak ileri sürülecek en basit bir söz bile bizim düşüncelerimize ve sıryasamıza uygun değildir. Biz yalnız Amerika ile barış içinde geçinmek değil, onunla en samimi, en sıkı münasebetler kurmak istiyoruz. Bu istek, son yıllar içinde İngiliz siyasasının inkişafı üzerinde, gittikçe artan bir nüfuz yapmıştır. Amerika ile İspanya savaştıkları sıralarda, İngilizler açıktan açığa Amerikalılardan tarafa çıkmışlardır. Bu asrın ilk yıllarında Çin'de, Amerika ile beraber, "Açık kapı" prensipini koruduk ve muslihanec, fakat tati bir surette, Çin topraklarını başka hükümetlerin ilhak etmesine karşı durduk. İspanya'daki Aljeziras konferansında, İngiliz ve Amerikan delegelerin amaçları birdi ve onlar, karşılıklı, birbirlerine yardım ettiler. Daha sonra, Versay konferansında da İngiliz ve Amerikan heyetleri, diğer itilaf devletlerinin isteklerine uygun olmayan bütün noktalarda mutabık kalıyorlardı.

Birçok vaziyetlerde, müşterek menfaatler ve ananeler, düşünce benzerlikleri, iki ulusu, tam bir mutabakatla harekete sevk ettiler. Amerikan efkârı umiyesinin İngiliz siyasası üzerinde yaptığı tesirlerden birini, 1905 te yapılan İngiliz - Japon anlaşmasının iptalinde, yani bu anlaşmanın 1921 deki Vaşington konferansında Amerika, Fransa, İngiltere ve Japonya'nın katıldıkları bir anlaşmaya tahvil esnasında da gördük.

Bu iş bilhassa alaka vericidir. Yirmi yıldır İngiliz - Japon anlaşması, İngiliz siyasasının başlıca temellerinden biri olmuştur. Bu, ve İngilterenin Fransa ile anlaşması, geçen yüzyılın sonuna doğru bütün İngiliz fırkalarının takip ettikleri "ayrı kalmak", siyasasına nihayet vermişti. Ayrıca bu anlaşma Avusturya ve Yeni Zelanda etrafından, kendi güvenleri için bir teminat telakki ediliyor ve hepimiz bunun Büyük Okyanus'ta bir "barış duvarı", olduğunu düşünüyorduk. Bununla beraber, Amerika'da anlaşamamazlıklar doğurduğu, İngiltere ile Amerika arasında dostluk ve güvenin kurulmasına engel olduğu için biz bu müahedeyi iptalden çekinmedik. Bu anlaşmanın yenilenmesine en çok Kanada'nın manî olduğunu da unutmamak gerektiği.

Menfaatleri İngiltere ile Amerika arasında daima anlaşamamazlıklar doğuran Kanada, bu sefer — tıpkı başka vaziyetlerde İngilterenin Amerika ile Avrupa arasında irtibat vasıtası olması gibi — İngiltere ile Amerika arasında irtibat vazifesini görmüştür.

İngilterenin Amerika ile Avrupa arasında irtibat vazifesini gördüğü hallerden biri de Kellog misakı içinde olmuştur. Savaş kanun harici yapan bir anlaşma tanzimini, ilk önce, Aristid Briyan düşünmüştür. Fakat Fransızlar bu projenin Amerikadan tahakkuk etmiş bir şekilde geldiğini görünce şartlar, hattâ biraz telaş bile ettiler. Kellog misakı İngilterede ve dominyonlarda bütün efkârı umumiyeye hararetle bir surette karşılandı, fakat Fransada ilk zamanlarda pek sıcak karşılanmadı ve Fransızların cevabı İngilizlere de, Amerikalılara da, umduklarından daha az samimi göründü. Bundan sonraki sıryasal konuşmalarda İngilterenin, her iki tarafın maksatlarını ve çekingenliklerini tefsir ederek mühim ve faydalı bir rol oynadığı, istediği ve elde ettiği dostça izahatın anlaşamamazlıkları dağıtarak anlaşmayı temin ettiği düşüncesindeyim.

İngilterenin acunun hiç bir kıtasına mensub olmaması ve fakat bunların her birinde temsil edilmiş olması, bize bir nevi istiklal vermekte ve Avrupa işlerinde bizi, Amerikanınki ne yakın bir vaziyete koyarak, eski ve yeni dünya arasında bir "bağlayıcı çizgi", yapmaktadır. Amerikanın menfaatleri inkişaf ettikçe ve bir acun devleti sıfatıyla Amerika bunların tanınmasından doğan neticeleri kabul ettikçe, u-

luslarımızın daha iyi anlaşmaları gerektiğine inanıyorum. Bu suretle ikimiz de müşterek menfaatler tarafından sevk edileceğiz ve birbirine muvazi sıryasalar kullanmamız ihtimali bundan doğacaktır.

Onun için ihtilaldenberi Amerikanın hayret verici bir tarzda büyümesini, kıskanmadan gördük ve bunun en büyük delilini de, deniz silahlarında hak birliği düsturunu kabul ederek gösterdik. Bu fedakârlığı başka hiç bir ulusa yapmazdık ve hiç bir ulusa da yapmak niyetinde değiliz. Deniz, bizim için bir nevi kale duvarı demektir. O, bizim için hem bir müdafaa vasıtası hem de büyük bir yol. İngiltere ile Dominyonları arasında biricik irtibat vasıtasıdır. Tarih sebeplerden dolayı, bir ordu — acunun diğer uluslarında olduğu gibi — hiç bir zaman İngiliz ulusunca donanma kadar sevilmemiştir. Bilakis, halk daima donanmaya tapmış ve donanma bakımından yüksekliğimiz, Monroe doktrini Amerikalılar için ne kadar mukaddes ise, bizim için de andlaşmanın belkemiği olmuştur. Bununla beraber, Amerika ile hakka beraber olmayı çekinmeden kabul ettik.

... Şimdiye kadar İngilizlerin Amerikaya besledikleri duygulardan bahsettim. Acaba Amerikanın İngiltereye karşı olan duyguları nedir? Bu, hayli mühim bir sualdir ve acunun olduğu kadar İngilterenin durumu da buna bağlıdır. Amerika bugün dünyanın en büyük hükümetlerinden biri olmuştur. Bu sıfatla söz söylemekte ve bu sıfatla dinlenmeyi istemektedir. Fakat hiç bir kimse ve hiç bir ulus, güdüldüğü haklardan doğan mesuliyetleri kabul etmedikçe bu haklarını sürdüğü surette temadi ettiremez. Her imtiyazın bir mecburiyet tarafı da vardır. Amerika Avrupanın işlerine karışmaktan çekinebilir, fakat genel savaşta da görüldüğü üzere, bunlara büsbütün yabancı kalamaz. Amerikanın ticareti arttıkça ve menfaatleri genişledikçe, Avrupa ile yaptığı iş birliği de büyümektedir. Onun için, Amerikalıların, hadiselerin âkibetine tâbi olmaksızın, onları idare etmek gerektiğini düşünmeleri icab etmez mi?

Ben bu suali sormakla iktifa ediyor ve buna cevap vermeğe kalkışmıyorum. Yalnız ileride hadiselerin Amerikalıların buna (evet) demeğe sevk etmesi takdirinde, müşterek menfaatlerin ve düşüncelerin Amerika ile İngiltereyi, hürriyetin ve barışın korunması yolunda, elele çalıştıracağı söylemek isterim. Belki de büyük Okyanos'taki meseleler Amerikayı daha fazla alakadar ettiği için o, eski dünyanın tehlikelerine ve güçlüklerine pek aldırış etmiyor. Uzak doğuda yeni cereyanlar hâlâ harekettedir. Yeni ve belki de kati bir devir açılıyor. Bu inkişaf karşısında Amerikanın vaziyeti ne olacaktır? Amerika siyasası karanlıktır, belki de henüz bir karar vermemiştir. Halbuki her şey Amerikanın vereceği karara bağlıdır, bütün direktifler ondan gelecektir. Bir İngiliz yalnız, İngiltere ile Amerikanın sıryasalarının bir olduğunu, bunun da Çin'in bütünlüğünün muhafazası, her ulusun ticaretine ve teşebbüslerine açık tutulması olduğunu söyleyebilir. Bu müşterek hedef, bir müşterek sıryasa doğurabilecek mi? Barış, bu sualin cevabına bağlı olabilir fakat bu cevabı da ancak Amerika verebilecektir.

Japonya, deniz silahlarına aid Vaşington anlaşmasından vaz geçiyor (Lavoro Faşista'dan)

Sar etrafındaki mücadelenin son günleri

Sar plebisitinin anlaşmazlıkları doğuran noktaları üzerinde Uluslar Derneği ile uzlaşıldıktan sonra, şimdi mücadelenin son safhasına girilmiştir. Yandan Fransa ve Almanya'nın an-

Sar'daki sülerin kumandanı İngiliz generali Brid (soldaki)

laşmağa anık oldukları tesiri altında bütün Avrupa lehine olmak üzere uluslararası durumdaki gerginliğin hafifler gibi olurken öteki yandan da Sar alanı

Sar'da plebisitinin düzgün geçmesini temine giden holandalı süler eşyasını taşıyor

inince tezadırlar gitgide büyümektedir. Propaganda mücadelesi görülmemiş bir hız ve şiddetle ilerlemektedir. Halk reyini kullanabilmesi işi on beş yıldanberi anıklanmaktadır; halbuki propaganda mücadelesi topu topu yirmi aydanberi yapılmaktadır. Hele şimdi artık katı neticenin alınmasına otuz gün kaldığından, sağa sola saplanan ve tereddüd içinde kalınan kazanmak; dağıtılmış olanları yeniden toplamak için 800,000 sarlının, 500,000 rey sahibinin sinirleri alabildiğine kırbaçlanmaktadır.

Cenevre'deki karar ve anlaşmalar, Sar mücadelesine yeni bir çığır açtı.

Sar'daki İtalya karabınacıları

Ondan önce plebisitin bazı mühim noktaları aydınlatılmamış bir biçimde idi.

Ancak, bir nokta vardı ki uzun zamandanberi belli idi. Sar plebisiti son yirmi ay içinde vaktiyle Versay anlaşmasında düşünülmüş olan biçimde bambaşka bir mana aldı. Artık işin özünü Sar'daki ulusun Fransız veya Alman tabiiyetine geçmesi mesele teşkil etmiyor. Sar meselesi etrafında yapılan birçok görüşmelerde münakaşa edilemez bir tek hakikat vardı: o da Sar ulusunun Alman soyundan olduğu meselesi idi. 13 son kânunda yapılacak olan plebisitin manası artık halkın ulusal men-subiyeti meselesinde toplanmıyor. İşin özü, Hitler'i isteyip istememek, derhal Almanyaya katılıp katılmamak meselesidir. Üçler komisyonunun verdiği rapor görüşülürken uluslar derneği konseyinin birçok üyeleri ikinci bir plebisit imkânlarından ve rey ekseriyeti takdirinde de statüko lehine garantiden bahsettiler. Bunda, Sar meselesi etrafındaki Alman görüşlerine Fransızların yaklaşımında oldukları sezilmektedir. Bu suretle Fransızlar da Sar sahasının Alman olmasını ve Alman kalmak istediği noktayı kabul etmektedir.

13 son kânunda yapılacak olan şey, yalnız Sar'ın Almanyaya derhal mi yoksa ileride mi katılması lâzımgeldiğini kestirmek olacaktır.

Plebisit mücadelesinin son safhasında hadîsatın merkez noktasını, Alman Hıristiyan sosyalistleri birliği, teşkil etmektedir. "Alman cephesi," adındaki kurum her ne kadar bunlara budağını oluşturan bir birlik diyorsa da, Almanyaya dönmek için çalışan fırka aklın havsalanın almıyacağı bir şiddetle budun birliği ile uğraşmakta olduğuna göre, plebisit neticesi üzerinde rol

Sar'a giden İngiliz süleri gaz maskelerini sınavyorlar

oynayamayacak kadar değersiz olmadıklarını göstermektedir.

Statükoyu muhafaza etmek isteyenlerin ve bilhassa "Folksbund," aleyhine saldırmak için bir pazar günü olan 9 İllkânun seçilmişti. Ulusal sosyalistlik

Savaş olmayacak!

Hiç değilse önümüzdeki on yıl içinde savaş olmayacaktır. Eğer bu zaman içinde ortadan kaldıracak tedbirler bulmasak, savaşı eyice hak etmiş olacağız.

Hiç bir devlet savaşa başlamağa cesaret edemediği ve bundan istifade kırmak imkânını ummadığı için, şimdi-lik savaş olmayacaktır.

Almanya hazır değil

Fakat Almanya'yı ne yapalım? diyenler olacak. Almanya, birçok sebepler yüzünden savaş yapmayacaktır.

Her şeyden önce, Almanyanın büyük sanayi şehirleri, sınırlara çok yakındır. Almanya Haynkel 70 veya J. U. 52 gibi mükemmel tayyare tiplerine maliktir ve bunlar icabında gece bombardımanı yapacak tayyareler haline kolayca gerilebilirler. Fakat Almanyanın, kütle halinde bir hücum yapan düşman tayyarelerini püskürtebilecek kabiliyette bir hava donanması yoktur. Büyük miktarda yükleri çok ucuza taşıyacak sivil tayyareler, askerî işler göremezler.

Sonra, Almanyanın silahları da eksiktir. 1914 te Almanya, müttefiklerinden ve bitaraf devletlerden yardım gördüğü halde gene savaşı kazanamadı. Alman hükûmeti, şimdiki uluslararası durumda, uluslar derneğinin kendisine karşı, Japonya'ya göre çok daha sert bir surette hareket edeceğini biliyor.

Bundan başka, uluslararası bir savaşın Almanya içinde bir ihtilal halini alması tehlikesi de vardır. Bütün hükümet adamları bu ihtimalden korkarlar, Fakat Hitler böyle bir şeyden, herkesten fazla çekinir.

Sosyalistlere ve komünistlere yapılan muamele, Almanyada öyle bir duygu doğurmuştur ki bu duygu, savaş halinde ulusun yarısını, silah fabrikalarını tahribe sevkedebilir.

Nihayet, şunu da unutmuyalım ki Hitler savaşta neferlik yapmıştır. Neferler ise savaşta eğlenmek imkânını pek de bulamazlar. Hitlerin kara gömleklilik kataları sosyal ihtilal düşüncelerine daha çok bağlı oldukları ve Rayhsver zabıtları de Almanyanın savaş için kâfi derecede kuvvetli olmadığını düşündükleri için savaş istemiyorlar.

İtalya'nın başka düşünceleri var

İtalyaya gelince, onun gibi ilk maddeleri vekuvvetli bir müttefiki olmayan bir ülke nasıl bir taarruz savaşı yapabilir? Bay Musolini etrafındaki korkutuyorsa da onlarla büsbütün alâkayı kesmiyor. Savaşı methediyor, küçük çocuklara asker üniforması giydiriyor ama, onları savaş meydanlarına göndermiyor.

İtalyan ulusuna mütemadiyen dış

kafileleri tezahürat yapmasını çok sevdiğinden bu defa da bundan vaz geçemedi. Sar'da açıkta yapılacak olan toplantıları polis menettiği için bugüne kadar "Alman cephesi," tezahürlerini Almanyada yapmak mecburiyetinde idi. Ancak Sarlerükten'de artık, içine 40,000 kişi alan kocaman bir baraka yapılmıştır. Sar'daki ulusal sosyalistlerin kurumu işlerinde ne kadar çalışan varsa hepsi, 9 İllkânun öğleden evvel yapılacak olan toplantıya çağırılmışlardı. Bundan da maksad, plebisit günü fırka makinesinin işleyip işliyemeyeceğini denemektir. Alman cephesinin başkanları bu ana provanın verdiği neticeden memnun kalmış olsalar gerektir.

Alman cephesi toplantısı yapıldığı gün ilk üfa olarak "Folksbund," kurumu da Sarbrük'te toplanıyordu. Bu toplantıya 2000 kişi gelmişti. Bunların arasında uzun yıllar sıyasanın ön sıralarında bulunmuş olan merkez fırkasının eski başkanları bulunuyordu. Birçok nutuklar söylendi. Heyecan her tarafı bürülmüştü. Ancak en kuvvetli biçimini, Folksbund plebisit parolası söylendiği sıralarda buldu. Bu parola: ulusal sosyalistlikten yakasını kurtarmış bir Almanya'ya geri dönmektir. Bunun da adı Statükodur. Folksbund dîni ve acun sıyasası bakımından derhal Almanya'ya katılmayı reddetmektedir.

18 İllkânun 1934 tarihli Noye Zürher Saytund'dan

tehlikelerden bahsedilerek ona, kendini emniyette hissettiği zaman yapmıyacağı fedakârlıklar yapması kabul ettiriliyor. Fakat tehlike gerçekleşmeğe başladı mı, uluscu heyecan yatışırıyor ve İtalyan gazeteleri, demokratik hürriyetlere sahip bir ülkede bile görülmeyen, müteenni bir dil kullanmağa başlıyorlar.

Onun için İtalya savaş ilan etmeyecektir. Zaten bunun en inandırıcı delili, Bay Musolininin şu sözleridir: "Diktatörler, hiris, mevkilerinde kalmak istiyen kimselerdir ve savaşın ilânını imzalayan adamın, bu savaşı durduran barış anlaşmasını da imzaladığını seyrek görüldüğünü bilirler!,"

Sovyet Rusya barışçıldı

Şimdi de Rusya'ya bakalım.

Askerî mahfellerin istedikleri tahsisatı korkup vermemez için bunların eli altında daima muhtemel bir düşman vardır. Şimdiye kadar bu rolü, bize bçağını dişlerine kıstırmış olarak gösterilen bolşevikler yapıyordu. Fakat bugün ekserimiz, Rusyanın, ülkenin içinde başarmağa çalıştığı uzun ve güç işle çok meşgul olduğunu, bu yüzden başkalarının işlerine karışmak niyetinde olmadığını pek iyi biliyoruz.

Japonya cidden kuvvetlidir ve saldırmıya, ülkesine yeni topraklar eklemeye niyetlidir. Fakat onun bu yayılma isteği, kendisine karşı İngiltereyi, Amerikayı, Rusyayı Çin'i birleştirmek tehlikesini doğuracak mahiyettedir. Uluslar derneğinin en büyük eyiliklerinden birisi de, ondan ayrılan bir devletin herkesçe düşman gibi görülmesi ve kimsenin onunla birleşmek istememesidir.

Şüphesiz Sar, Avusturya, Yugoslavya gibi tehlikeli bazı işler var. Fakat bir insanın durup dururken ölüvermesi kabildir, bu da bu muhtemel tehlikeyi düşünmemize bir mani teşkil etmez. Uluslararası vaziyete hassas noktalar olduğu gibi, savaşı muhalif olan iki âmil de vardır: bunlardan birisi, hükümet adamlarının mevkilerini kaybetmek korkusu, öteki de savaşın faydasızlığını eyice anlamış olan yurddaşların savaşı istememeleridir.

Savaş olmayacağını söylemek belki biraz cüretkâr olur, fakat her halde bu, savaşın nerede ise patlayacağını söylemekten ehvidir.

Niyuz Kronik'den naklen 14 İllkânun tarihli "LU," den.

Bay Ruzveltin sağ kolu: B. Riçberg

Amerika'da tutulan yol, yapılan işler için ne diyor?

Bu yazı İngilizceden öz dilimize çevrilmiştir:

Amerika cumurluk başkanlığı genel seçiminde Bay Ruzvelt kazandıktan sonra şimdi sıra, saylavlar derneği ile senatonun birleşik olarak yapacağı genel toplantıya gelmiştir. Bu toplantı, ikinci kânunun üçüncü günü yapılacak ve B. Ruzvelt yeni kalkınma denemesinin programını bu toplantıya sunacak, onlar da uygun buldukları yönleri onayacaklar, doğru gördüklerini abayacaklardır.

Amerikan gazeteleri, bugünlerde bu genel toplantı için girişilen anıklanma çalışmalarının duyularıyla doludur.

Bunlardan Litereri Daycest son sayılarından birisinde B. Ruzvelt'in sağ kolu demek olan B. Riçberg'in ne çeşid bir kişi olduğunu yazmakta ve kendisiyle yaptığı bu görüşmeyi basmaktadır.

Bu yazıların özünden anladığımız göre B. Riçberg, bir yandan sıyasal savaşlarla uğraşırken öte yandan roman yazan, bir yandan kendisi saylav adağı koyarken öte yandan güldürücü opera yapan bir törü adamıdır; tatlı konuşuyor; söz anlatırken urunç duyar; ince ve tatlı şakalarla sözünü süsler.

B. Riçberg, gazete yazıcısıyla konuşurken demistir ki: "Eğer olağan işler beni bir önece adamı olmağa sürüklemeseydi, bayık, bir yazıcı olurum. Bununla beraber, benden önce babam bir önece adamı idi, ben de yaşamamı kazanmak gerekliliği karşısınday-

Bay Ruzvelt'in sağeli sayılan Bay Riçberg

dım. Önece de bu öğuru en iyi başırlayan işlerden birisi idi.

.... Çocukluğum çağında bayık gerçek ve bayık yanlış sorakları, acunun yaratıldığı ve evrim sorakları, tanrı ve sonsuzluk sorakları düşünürlerin kafalarında yer tutuyordu. Sağlığı yerinde olan gençler bile bunlarla kafalarını yoruyorlardı.

Ben üniversiteden çıkıp Harvard'daki önece okuluna gitmeğe anıklanmışım sırada gençlikte bir devrim yoluna giriş yönelmesi seziliyordu. O okuldan çıkıktan sonra Şikago'ya gittim. Burada geçirdiğim on bütün yıl, belki de benim verimimdeki en donuk yıllardır.

Önece bilgisinin de pilozofi gibi okunması, öğrenilmesi ve üzerinde araştırmalar yapılması asıgı verici bir iştir.

İn yaşayışının ve davranışının bir yola bir yöndeme bağlanmasını amaçlayan önece bilgisi, uğraşmağa didiklemeye değeri olan bir konudur. Fakat son çağlarda bu bilginin aldığı kuru ve yavan biçim, ona karşı olan bağlantıyı gevşetti. Eninde sonunda kanıgı getirdim ki yüksek bir önececinin bir Makyavel başı taşıması gerektir.

Sonra bu yolun yolcularının ulusa artık para harcattıklarını da gördüm. Her yönden harcanan paraları kısmak gerekliliğini duyduğumuz bir çağda, bu yönden bir tutum gösterilmeyordu; böyle bir işe başlanacak olursa önececi birer ağzından bunu yapanların ulusun e-linden erkinliğini aldıklarını bağırarak söylüyor, sızlanıyorlardı.

Önece işleriye eyiden eyiye uğraştrığım sıralarda gördüğüm şu oluyordu. Yapılan yanlış ve yasasız işlerde en çok küçük adamlar suçlu çıkarılıyor onların üzerine yükleniliyordu. Onun için bir taslak yazdım; bunda böyle bir iş olunca bir tek adamın değil, bütün bir kurumun bergeye çarpıtılmasını törlü üzerine almalıdır, dedim. İleri sürdüğüm bu taslağı Feodor Ruzvelt genel toplantılarından birisine götürdü; fakat kazanamadık.

Bunun üzerine canım sıkıldı; oturdum, bir roman yazmağa başladım. Bunda büyük adamların suçlarından nasıl sıyrıldıklarını göstermek, anlatmak istiyordum.

Bu hitik ile ben yeni sıyasal bir yola girmiş oluyordum. Ondan sonra İlerici'lerin adayı oldum.

Yazısının bundan ötesini gazete yazıcısı, B. Riçberg'in ağzından değil kendisi yazıyor ve diyor ki:

"O sıralarda Ruzveltizm kalıkta idi. Bu, unutulmuş bir adamın Ruzveltizmi değil, gergin yaşayışın Ruzveltizmi idi.

.... NRA denemesi başlayınca bu işin başına geçen General Conson, ortağı Ruzvelt törisünde bir bakan olan Şikago'lu öneceyi aradı ve onu baş danışman olarak seçti. Bu seçim birçok sözlere, dedikodulara yol açtı. Zanaatçılar, bunun sonucundan ürktüler. Fakat kendisi bu işe geçince artık eski dostları da onu, artık saklayıcı oldu diye kınamağa giriştiler.

İşin gerçeği şudur ki Riçberg hiç bir gün kökel olmamıştı. Bundan başka artık kendisini herhangi bir parti bağıyla bağlı bulmuyordu; artık avukat değildi; bir sıyasa adamıydı.

Kendisi diyor ki: "Ulusal bir yunmuş başarmak yükümünden bulunan bir adam partizanlık etmeğe kalkışırsa onun ulusa vereceği asıgı eksik kalır."

NRA'nın ilk yılında Riçberg ve G. Conson çok iyi bağdaşarak çalıştılar; ikinci yıl aralarında anlaşamazlıklar bulunduğu sözleri sızmağa başladı.

Kendisi liberalist olan Conson, öz kanıgılarına uymasa da bu işin iş adamılığı yolundan yürütülebileceğine inanmıştı. Riçberg ise ilerici kaldı ve işi-

Alevler arasında an petrol

Sir Henri Deterding: petrol kralı

Bazan öyle isimler vardır ki, bunların yalnız işitilmesi, insanlığın çalışma gübelerinden birisini hatıra getirir. Fazla Bazil Zaharof adı, İngiltere'nin silâh satan evlerinden en büyüğünün kudretini anlatır. Krup, Tissen, Lövensteyn, Kröyger adları verimini kuvvetle ve ayrı ayrı zamanlarda, demir, kömür, bankacılık veya spekülasyonculuk gibi şeyleri üzerine yerleşmiş büyük insan kudretlerini temsil etmişlerdir. Bütün bu adların üstünde parlayan ve tahakküm ve kudret ifade eden bir tanesi daha vardır: Bu da Sir Henri Deterding'dir. Bu gün az çok acun işlerini bilenlerden on kişiye "Sir Deterding kimdir?", diye sorsanız, — Deterding, ha.. şu.. petrol kralı.. cevabını alırsınız.

Petrol yeni ve acayip bir kuvvettir! Savaş biter bitmez, uluslararası bir petrol konferansı açıldığı sıralarda, o zaman İngiltere dışarı işler bakanı olan Lord Kürzon, "iytilâf devletlerinin zaferi petrol sayesinde kazandıklarını," söylemişti.

Onun için, petrol kırallarına saygı göstermemek kabil midir? Esasen onları herkesin methettiğini de itiraf etmelidir. Mütarekeden sonra, o zaman İngiliz deniz bakanı olan Amiral Fisher'e Sir Deterding hakkında ne düşündüğünü sordukları zaman, şu cevabı vermişti:

— Sir Deterding cüret bakımından bir Napoleon, düşüncelerinin derinliği bakımından da bir Kromvel'dir.

Petrol Kralı realist ve kendinden emin bir adam sıfatıyla, bunu işittiği zaman tebessüm etmiş olmalıdır. Sanayi ve ticarete çok yükselmiş bütün adam gibi, o da iş hayatına mütevazî bir şekilde başladı. Bu başlangıç, onun bu kadar büyüyeceğini hiç umdurmuyordu.

Onun ailesi, aslen holandalı, Leyd'lidir. xviii uncu yüzyılda bu ailenin mensublarından birisi, Holanda'nın emir mahir bahçıvanlarından biri olarak tanınıyordu. Bu adamın yetiştirdiği lâleler o kadar güzeldi ki Giyom Doranj bunları yetiştirme sırrını para vererek öğrendi. Fakat onun çocukları, babaları

kadar mesud olamadılar. Müstakbel petrol Kralının babası, Transval'e giderek talini denedi, fakat muvaffak olmadı.

13 yaşında iken, bugün Sir Deterding diye çağrılan adamın ismi Spatular Deterding'di ve Rotterdam'da bir tabelâcının yanında çalışıyordu. (Bu meslek Almanya da Hitleri verdiğini biliyoruz.) Tabelâcının yanından çıkarak limanda bir sarrafın yanına girdi. Sonradan da bir müddet bankacılıkla uğraştı ve nihayet 25 yaşında iken şanslı açıldı. Büyük bir borsa işinde kazandığı muvaffakiyet, mütehasısların dikkatini onun üzerine çekti. Bu mütehasıslar, onun iş tarzından, kendisinin bir üstad olduğunu sezdi. Böylelikle de, iyi bir memuriyetle Royal Döç petrol kumpanyasına girdi.

O zamanlar İngiltere petrol işleri ne çok alâkadar oluyor ve Amerikan donanması kendi donanmasını tehdit ederken, Amerikanın petrol kuyularını birer birer ele geçirmesini pek de hoş görmüyordu. Deterding daha yeni işinde pek ilerlemeden, ilk defa olarak amerikan olmayan petrol kuyularının istihsal ve satışlarını ele geçirecek, Rockefeller ailesinin idare ettiği büyük tröste karşı durmak imkânını ortaya koyan bir Avrupa - Asya petrol bloku kuran ilk adamdı. Bununla beraber, petrol istihsalı için gerekli olan malzeme ve sairiyi bulmak bir maliyecinin harcı olmadığı için, teknik bakımdan önceden mağlûp olan Deterding, mücadelesini malî alana nakletti. Petrol kuyularına, pipe-layn'lara vapurlara ve büyük petrol tanklarına sahip olan amerikalılarla borsalar, malî pazarlarda çarpışmağa başladı. Bazı aksiyonların değerlerini düşürdü, bazıları nı kendisi ele geçirdi ve nihayet, bütün müstakil müesseseleri, Standard Oyl Kompani'ye muarız bir blok halinde topladı.

Bu muazzam savaşta muvaffakiyet, Sir Deterding gibi her şeyi önceden düşünen ve emirlerinin nasıl yapıldığını gördüğü bir adama nasib olmuştu. Royal Döç kumpanyasının genel müdürü ve ayrıca 50 petrol kumpanya-

sının müdürü olan Sir Deterding Felmenk Hindistanında, Meksika'da Venezuela'da, Romanya'da ve Trinidad'da çıkan 65 milyon tondan fazla petrolü kontrol etmektedir. Hatta, 62 milyon ton petrol kontrol eden Standard kumpanyasıyla "mütareke," devrine bile girmiştir.

Bundan da anlaşılacağı üzere Sir Deterding, yalnız petrol bakımından değil, acun ekonomisi bakımından da dünyanın en mühim adamlarından biridir. Onun takibettiği metodlara itiraz edenler, bazı usullerini beğenmeyenler olmuştur. Sabırla ortaya konulan bu çok büyük işin değeri de inkâr edilemez. Sir Deterding'le Sovyet Rusya arasında çıkan ve şimdi halledilmiş olan anlaşmazlıkların değişik safhaları da henüz hatırlanmaktadır. Böyle bir adama oyun yapmak, onunla pazarlığa girişmek imkânsızdır. O, "cebir ekonomisi," adını verebileceğimiz şeyin hiç şüphesiz biricik mümessilidir. Bir çok tröstlerin ortadan kalktığı bu zamanlarda o, esasen şimdi yeni ihtiyaçları karşılayan tröstünü yaratmak imkânını bulmuştur. Yaşayabilmek, yeni mahrecler bulabilmek için, çözümlerini durup dinlenmeden acunun her tarafına yaymış, her tarafında kökleştirmiştir. Onun için, aslen holandalı olan bu İngilizin itibarı bütün İmparatorlukta çok büyüktür. 1925 de Londra'da apandisit ameliyatı olduğu zaman, ameliyathanenin bitişindeki oda da, bir adam endişe ile hastanın hali hakkında sabırsızlanıyordu; bu adam, İngiltere Başbakan (Bay Ramsey Mak Donald) dır..

68 yaşında olduğu halde Sir Henri genç görünür. Doğulmuş sakın yüzünde, yaptığı büyük savaşların son hummaları yalnız gözlerinden belli olur. Ağzından hiç düşmeyen sigariyle, Sir Henri acunun en büyük işlerinden birini sakınane idare etmektedir.

O, o kadar katı bir muvaffakiyet kazanmıştır ki, şimdi hissedarlarına kâr dağıtmaktan başka bir şey düşünmüyor. "L6 Maa," nın ilkkânun sayısından.

tutarak savağını yürütmek istedi.

Conson celâline, Başkan ulusu kalkınma işinde çalışanlardan Riçberg'i aldı ve kendisini umumadık işler ulusal öneri yaptı. Şimdi bu adam, bu savağın en ileri gelen önerilerinden birisi olmuştur.

B. Riçberg diyor ki: "Birçokları bugün de sanıyorlar ki altın veriş işlerinde törünün göreceği yumuş, salt, aracı olmaktadır. Onların ileri sürdüğü oya göre törünün bu işlere daha ileri burununu sokmaması işi bozmak ve karıştırmak demek olur; kişinin özel erkinliğini sataşmak olur.

Böyle düşünen insanların bizim yurdumuzda olan büyük değişiklikleri anlamadıkları görülüyor.

Bizim temel yaşamız ilkönce onandığında onun içinde birçok bukağılar vardı ki biz, bunları kurun geçince çıkarıp atmışızdır. İş, çalışma, uza, değerler türelerinin bizim ilk yıllarımızda kurulduğunu öğrenirseniz şaşmaz

mısınız? Bu yıllarda yurdumuz sosyalist olmadan soysal işleri yoluna koymağa, komünistliğe kaçmadan genel ve birleşik önerileri düzeltmeğe savaştık.

Yıllardanberi bize öğretilmişti ki, güç ve zenginlik iyeyi olan adamlar ve kurumlar, anarşistliğe ve gözünü budaktan sakınmaz soysal denemelere karşı koyarlar.

Ben, oldukça uzun sınamalardan sonra şu sonuca vardım ki yoksullar, hiç de anarşist ve korkunc denemelere atılır kimseler değillerdir. Bunların çoklarında bulunabilecek kınak gereğinden aşırı kertede çekingen ve korkak olmalarıdır.

Onların bir değişmeye istediklerini üstermem. Fakat onları bundan altıkoymağa kimin önemi vardır.

Vaşington'dan Moskova'ya gitmeden tüm bir değişme yapmak olmaz bir iş değildir. Bu yolun ortasında bir durak yapmak gerekliliği ise açıktır. Tas-

laksız ve başı boş zanaatçılıkla acımak bilmez bir ulusçuluk arasında demokraçta bir iş birliği yapmak yolu bulunabilir.

Küçük bir kurum içinde değiştirmeye yöndemi uygun bir iş olabilir. Gel gelelim, kurum genişleyip çarpışıklaşınca bu değiştirmeye de çarpışıklaşmıştır. Zanaat acunumuzun hızlı yürüyüşü, bizim engin kumralar yapmamızı gerektirmiştir. Bu gereklilik, zanaat önderleriyle uluşun iş ve elbirliği etmesi yükümlünü ortaya çıkarmıştır.

Bizim anladığımız şudur ki erkinlik, bir ulusu tek başına bırakmakla korunamaz. Sınamalar bize ürünlerimizin değiştirmemesinde, işlerimizin yolunca gitmesinde bir duraklama, bir kesilme olmaması için geniş kumralar yapılmalıdır. Ancak bu kuzeydedir ki kendilerini geniş bir erkinlik içinde sanan milyonlarca yurddaş günün birinde kendi öz yaşamalarını kazanmak için başlarını taştan taş vurmaya yü-

Amerikan gazeteciliği - Rus gazeteciliği

Masamın üzerinde iki gazete duruyor. Bunlar, büsbütün ayrı iki medeniyetin hüküm sürdüğü iki büyük şehirde çıkmaktadır. Birisinin ilk sayfasında büyük puntolu harflerle şu sözler yazılır: "Brodvey'de haydutların çarpışmasında bir kadını bir erkek öldü.."

Öteki gazetenin iri puntolu başlıkları falan yoktur. Onun ilk sayfasında şöyle bir haber görüyorsunuz: "sağır larla dilsizler bir kullup yaptılar ve ilk içtimalarında aralarında para toplayarak orduya bir tank almayı kararlaştırdılar.."

İçinde birçok resimler bulunan birinci gazetenin ilk sayfasında güzel bir kadın fotoğrafı var. Bu kadın bacaklarının güzelliğini ve ipek çoraplarının nefasetini gösterecek şekilde ayak ayak üzerine atmıştır.

Öteki gazetede de birçok resimler vardır. Fakat buradaki kadın, otomatik bir makineyi muayene etmektedir. Bacakları hiç görünmüyor; muhakkak ki çorapları da ipekten değildir.

Bu gazetelerden ilki Nevyork'ta çıkan Daily News'dir ki Nevyork'un hatırı sayılır gazetelerinden ve her gün bir buçuk milyondan fazla satış yapar.

Öteki gazete ise Moskova'da çıkan Evening Moscow'dur. Satış amerikan gazetesinin yarısı kadardır; Sovyetler tarafından çıkarılır.

Niçin bir tarafta Nevyork Times, öte tarafta Pravda gibi meşhur iki gazeteyi almadım da bunları aldım diye bir sorgu sorulabilir. Onları almadım; çünkü onlar, bütün acunun okuyacağını hesap ederek çıkan iki gazetedir. Bu aldığım iki gazete ise sokakta dolaşan halkın okuması için çıkar.

Daily News'in altmış sayfası, buna mukabil Evening Moscow'un dört sayfası vardır. Bununla beraber Moskova gazetesinde insan, daha çok okuyacak şey bulabilir. Dörtte bir nisbetinde ilân vardır; bunlar da son sayfaya biriktirilmiştir.

Evening Moscow'da Miçel muhakeresine dair kısa bir haber var; sonra bir amerikan hapishanesinin parmaklarına leşi asılmış linç edilmiş bir zincinin resmi basılmış. Biraz daha aşağıda Amerika güzellik müsabakası ile alay eden bir yazı görülüyor. Gazete burada "Amerikalı tüccarın para kazanmak için istifade etmediği insan abdallığı var mıdır?", diye soruyor.

Fakat altmış sayfalık Daily News'de Sovyet Rusya'ya dair bir tek satır yok.

Evening Moscow'daki kadın resimleri şu yoldadır: Bir kadın şoför otomobilinin patlamış olan lastiğini değiştiriyor. Sonra bir takım genç kızlar, ki esantane resimleri çıkacak diye kendilerine çekidüzen vermeğe lüzum duymamışlardır, bütün heyecanları makineleşen hayat içindir. Bunlar "kıız proletaryası," fabrikasında makinisttirler. Bir tarafta bir Çiçkova Yoldaş ki bir Mis Moskova değildir; bir işçilik müsabakasında kazandığı için resmi konulmuştur.

Daha ötede paraşütle tayıreden atılan ilk kadının resmi. Yanbaşında kadın mucidlerin toplantısı hakkında bir makale.

Gazetenin hiç bir tarafında moda haberleri, kozmetik reklamları, aşk hakkındaki tavsiyeler yoktur.

Resimler, işçiler için kurulmuş külltür saravlarını, belediye tarafından yeni açılmış çocuk bahçesinde çocukların oynayışını, yeni bir lokantada işçilerin ucuz yemek yemesini, yeni fabrika binalarını gösteriyor.

Karikatürler, resimlerden daha iyidir. Canlı ve hareketli çizilmişlerdir. Bunların lejandları Hitlerciliği ve kapitalistliği iğneliyor.

Tiyatro tenkidine, sinemaya, kadın hareketine, spora yer ayrılmıştır. Rusyada spor seyircilerin hoşca vakit geçirmesi dileğini güden bir hüner, bir oyun olarak değil, bütün ulusun gelişmesini temin edecek genel bir vasıta olarak teklaklı olunuyor.

Sovyet Rusyanın boks şampiyonu bir şofördür. Futbol takımları fabrikaları temsil eder. Gazetede atletizme dair fo-

küm duymazlar.

İleriye doğru yürüyüşümüzde dölenmeliyiz. Arkamızdaki yol yıkılmıştır; biricik yürünecek yol, yürümeğe giriştiğimiz yoldur..

tograflar da var. Fakat burada müsabakaya girenlerin ismi yazılı değildir.

Edebiyat? Resim? Temaşa? bizim Daily News'de Brodvey haberlerine uzun uzun sütunlar verilmiş. Holivud dedikodularına yer ayrılmıştır. Uzun uzun sinema yıldızlarının hususî hayatı anlatılıyor. Moskova gazetesinde de tiyatro ve sanat kısmı vardır. Fakat orada Aleksi Tolstoy'un büyük Petro hakkında yazdığı bir piyes anlatılmakta, tenkid olunmaktadır. Buna benzer daha birçok değerli yazılar.

Bu bir akşam gazetesidir. Öyle olduğu halde bütün yazıları raylar üzerinde muayyen bir soysal felsefeye yürüyen vagonlar gibidir. Amerikan gazeteleri ise rekorlarla doludur. Uzun uçuş rekoru; dans rekoru; oyun rekoru bütün bunlara uzun uzun yerler verilir.

Şimdi tekrar Evening Moscow'a gelelim: Şu başlıkları görürsünüz:

"İlk defa olarak otomobil kornesi yaptık.."

"Kütle halinde tayyare yapıcılığı yarın başlayacak.."

"Soysal besleme kurumu kadar faydalı hiç bir kurum yoktur. Burada sebze perhizi yaptırmak suretiyle romatizma tedavi olunur.."

"İlk defa olarak 1300 defa büyüten mikroskoplar yapıyoruz.."

Etrafına kısa bir görüşle bakan şüpheli soyyah, bunların hepsini propagan da sanar; fakat gazetenin yapılan bir takım işleri tenkide hasredilmiş sütunları da bulunduğunu unutmamalıyız.

... Daily News gazetesi, okuyucunu ne okumak isterse onu vermek istiyor; Evening Moscow ise okuyucuya ne okutmak gerek ve faydalı iş onları vermek üzere teşkilatlandırılmıştır.

O, ileriye bakıyor ve okuyucuların fen ile, sanat ile, sovyetlerin başarıları ile işlerle alâkalandırmağa uğraşıyor.

Daily News, bizim bütün gazetelerimiz gibi anahtar deliğinden bakan bir gözdür.

Evening Moscow ise bir tehlike çanı gibidir. Bütün yazılarında gelecek, gelecek, okuyucularını tamamiyle uyan dırmıca kadar, bir ferd olduğunu unutup kendisini çalışmaya verinceye kadar milyonlara ayak uydurucuya kadar gelecektr.

(Robert Littell — The living Age) (Amerika)

Hindistan İngiliz lirası tarafından çarşıya getirildi (Gandî'den)

Halid Ziya Uşşakî zade Hepsinden Acı

Bizde modern romancılık ve hikâyeciliğin büyük kurucusu ve daima bu çığırın başında kalmış olan Bay Halid Ziya ustamız yeni küçük hikâyeleri

Hepsinden Acı

adı altında toplamıştır. Edebiyat meraklıları olanlar için bu haber, bir müjde teşkil eder. Eserin dağıtıldığı yer Sühulet kütüphanesidir.

Köycülük

Halkevlerinin özlü ve verimli çalışmalarını gün geçtikçe artırıyor. Evimizin çatısı altında toplanan inkılapçılar Türkiye'nin hem ulusal hem uluslararası kültür işleri üzerinde durmadan ilerliyorlar. Bu hız artacak, durmayacaktır.

Son günlerde köycüler şubesinin çalışmalarını da bir başka hız aldı. Büyük Gazi'mizin "Köylü efendimizdir," dediği gündenberi devletçe ve cemiyette yapılan çok büyük inkılaplar bize yarınlarımız için daha kuvvetli umutlar veriyor.

Şunu kuvvetle söyleyebiliriz: Cumhuriyet devri bir halk ve köylü kalkınma hareketinin tarihidir. Bu bakımdan köycülük mevzuunu Cumhuriyetimizin ana davası olarak kabul etmek gerektir. Bugüne kadar yapılan işleri gözden geçirdikten sonra kendi kendimize sorabiliriz: Köyü hep böyle "yapıcı," gibi mi müteale ve tetkik edeceğiz? Yani, köycülük işindeki çalışmalarımız aynı cinsten hâdiselerle izah etmek icabederken sebep ve netice arasındaki derin ve sıkı münasebetlere asla dik kat edilmediği anlaşılmaktadır. Köy kahvelerini kaldırmak, yahut ta, toplu evli köyleri dağıtmak gibi çok ciddi mevzular üzerinde işlenmiş düşüncelerde oldukça garip noktalara raslıyoruz.

Her kişi biliyor ki, memlekette bir inkılap vardır. Her nesne değişiyor. Aileden başlayarak ulusun her müessesesi için sarsılıyor, Yurd bakımımız kalmış, çok hırpalanmış olmakla beraber akla sığmayan atılğanlıklarla yeni varlığının temelini kurmaya çalışıyor. Devlet hiç görülmemiş bir hızla ulusun yükselmesine ve kuvvetlenmesine yarıyan her türlü işleri başarıyor. Batı medeniyetine girdik. Maarifimizi, adanmışımızı, maliyetimizi ve kültür işlerimizi yeni kalıplara sokuyoruz.

Böyle bir cemiyet içinde ilk alacağımız tavır, hiç şüphesiz, pratik olacaktır. Tarihte de bunun misalleri pek çoktur. Bizim de köy karşısında aldığımız ilk vaziyet, onun en az bir uzak (zaman) içinde nasıl kuvvetlenmesi için geleceğini düşünmek olmuştur. Şunu bizzat için millî sosyolojiden, sosyolojisinden bahsetmek mümkün müdür?

Devlet her şeyden önce ulusun boşuna harcanmış kudretlerini yeniden topla-

lamak, ulusal bünyede açılan yaraları sarılmak, iç ve dış düşmanlara karşı varlığımızı korumak... gibi çok çetin işlerle uğraşılıyor.

Acaba, devletin böyle ağır işlerle uğraştığı sırada bilig müesseseleri de bir yandan kendi paylarına iş alarak, ulusun daha mühim varlık hâdiseleri üzerinde hasbî çalışmalar yapamazlar mı? Devletin yapıcılık işlerine ilmi, sistemli, metotlu çalışmalarla yardım edemezler mi?

Bildiğimiz şudur ki: Türkiye'de mu hakik bir bilig hareketi başlamıştır. Bir çok ilmi mevzular arasında sosyolojiye de yer verilmektedir. Fakat, ulusal bir sosyoloji için henüz hiç bir kılmadışı olduğunu göremiyoruz. Mesela, köylerimize dair ilmi tetkikler henüz başlamıştır.

Köyü nasıl yükseltmek lâzımdır, sorgusuna cevap vermek zamanı çoktan gelmiştir sanıyoruz. Köylerimiz hakkında yazılan bir çok yazılar görüyoruz. Bunlar bize hiç bir umut vermiyor.

Her hangi soysal bir hâdiseyi gene aynı cinsten hâdiselerle izah etmek icabederken sebep ve netice arasındaki derin ve sıkı münasebetlere asla dik kat edilmediği anlaşılmaktadır. Köy kahvelerini kaldırmak, yahut ta, toplu evli köyleri dağıtmak gibi çok ciddi mevzular üzerinde işlenmiş düşüncelerde oldukça garip noktalara raslıyoruz.

Köy kahvelerini niçin kaldıracacağız? Çünkü, buraları tembeller yuvası, kumar ocağıdır. Çok iyi. Orta Anadolu'da birbirini içine girmiş evlerden yapılmış köyleri dağıtmalıdır. Zira, burası bir hastalık kaynağıdır. Bu da güzel... Halbuki, miydesi ağrıyan bir adama üfürüğün, mektebe gitmeyen bir çocuğa falakanın ne derece tesiri varsa bu söylenen tedbirlerin de o kadar faydası vardır. Bu tedbirler realiteye uygun değildir.

Köy kahvesi nedir, niçin kurulmuştur, burada niçin toplanır? Bu kahveler neden "bozuk müesseseler," haline girmiştir? Sonra, hangi köy kahvesinden bahsediliyor? Bütün köy köylerinin mi, bir mntakanın mı yoksa bir köyün mü?

Bir köy neden toplu evlidir? Hangi sebepler köylüyü böyle yaşamaya mecbur etmiştir? Acaba, böyle bir köyü dağıtsak, onu başka bir yere kursak daha

mı iyi yapmış olacağız, niçin ve nasıl?

Cemiyet hâdiselerini tek sebeble izah etmek, aklın, muhakemenin, mantığın icaplarına göre halle çalışmak çok defa yanlış neticeler verir. Bazı hâdiseler vardır ki, tamamiyle iktisadi âmîl ve müessirlerin tesiri altında doğar ve değişir. Bazıları da coğrafi, tarihi idari, ruhi... sebeplerin toplu veya müsavî olmaları nisbetler dahilindeki tesir ve aksiyetleriyle meydana gelir. Bir köydeki sızmanın sebebinin yakının daki bataklıkta aramak ve bulmak çok kolaydır. Fakat onun içtimaî, iktisadi, varlığını karakterleştiren her hangi bir hâdisesini, meselâ köylünün mektebe karşı aldığı menfi tavır, yalnız tek sebeble izaha kalkışmak, her şeyden başka, ilmi değildir.

Köyü yeniden yapmak davasında, yalnız inkılapçılık düşüncesi yalnız amelî olmak her zaman fayda vermez. Bir köy muallimi, içinde yaşadığı köyü nasıl kurtarabilir? Bu soru baştan başa bir inkılap davasının anahtarını, sırlarını taşımaktadır. Köyün kuvvetlenmeye ihtiyacı vardır, köy fakirdir, bakımsızdır... Fakat, köyü bu dertlerden kurtaracak olan "Köycü," o köyden daha kuvvetli midir?

Hiç şüphesizdir ki, bir köy mualliminin bir naahiye müdürünün bir üniversite profesörününün köy karşısındaki alacağı tavır şudur: Köyü anlamak.

Bir köy, kalfalıkla, alaylı mimarlıkla yapılamaz. Ne kadar amelî ne kadar tecrübeli olursa olsun, cemiyetin en anlaşılmaz ve kapalı bir zümresinin içine girerek onun bütün yaşama şartlarına, ruhunun karanlıklarına inmek, onun "fetretmek," değme babayığının harcı değildir.

Köycülük bir cemiyet davasıdır. Bu bakımdan hem devletin, hem cemiyetin yani münevverlerin bu davadaki rolleri çok nazik ve mühimdir. Bilhassa burada en ağır iş türk münevverlerine düşmektedir.

Köyler yükselcektir. Fakat bu davada baş rolü ilim oynayacaktır. İlim, nihayet varlığını yeniden yapmak ve yaratmak değildir?

Kısacası: köycülük hareketini kuvvetlendirmek, yaymak ve onu müsbet bir yolda ilerletmek için köy karşısındaki tavrimiz, başta ilmi olmalıdır. Şüphe yoktur ki, yalnız ilim hayatı yaratmaz. İnan ve sevgi yaratıcılığın te-

Yılbaşı balosu için

Hilaliahmer Ankara Merkezinden:

31 ilkkânun akşamı Ankara Sergi Evinde vereceğimiz yılbaşı balosunun çok neşeli olması için yapılması eyi olacak eğlencelerin baloya geleceklerce düşünülüp tertib komitesine teklif edilmesini diliyoruz.

Bunun için bir müsabaka açtık. O gece yapılacak olursa neşeyi arttıracak umduğunuz eğlenceleri, yazı ile, 25 ilkkânun akşamına kadar (Ankara'da Kımcızaade Hanında Hilaliahmer Merkezine) bildiriniz.

Bu eğlencelerden tatbiki kabul olanlar ayrılacak ve bunlar arasındaki seçimde ilk on birinciliği alacak olanlara da güzel hediyeler verilecektir.

Aydın Halkevinde Kubilay anılacak

Aydın, 22 (A.A.) — Halkevi, devrim kurbanı Kubilay için yarın bir toplantı yapacaktır. Toplantıda büyük ölümlerin erdemlikleri anılacaktır.

Aydın Halkevinin dilci çalışmaları

Aydın, 22 (A.A.) — Halkevi yedi günde bir dil toplantısı yapmayı karar laştırmıştır. Toplantılarda dil durumu üzerinde konuşmalar yapılacak, öztürkçe sözlerin tezelden yayılması için çalışılacaktır.

melidir. Fakat, şurası da açıktır ki, yalnız sevgi ile de hayat kurulamaz.

Yurd gençliğinin köye karşı beslediği derin sevgi, çok değerli bir ilim ve iş kaynağıdır. Mektebten çıktuktan sonra köye gidecek olan genç köycüyü şimdiden hazırlamak gerektir. Yalnız köye gitmek yetesi bir iş sayılmaz. Oraya giderken bilginin en kuvvetlisile pusatılmak ister.

Gençlerimize ve bütün köycülere mize ilmi sistem ve usuller öğretmek türk köycülüğünü daha sağlam bir temel üstüne kurmak zamanı gelmiştir, sanıyoruz.

Salâhattin Kandemir

Soyadları

İzmit umumî meclisi üyelerinden Bay Suad, kardeşleri Dr. Bay Celâl Abdi, Bay Tevfik eski soyadları olan Çelebi soyadını almışlardır.

Tokad sayıyı Bay Hüsnü, Konay; Yozgad sayıyı Bay Cevded, Berktas; Trabzon sayıyı Bay Raif Karadeniz soyadlarını almışlardır.

Ulcaş — Kocacıklı hoca Yahya ahfadından Halic vapurları şirketi memurlarından Bay Münir ve kardeşi harita yüzbaşlarından Bay Kerim.

Aytan — D. D. Y. Ecza methar müdürü Bay Hakkı ve yakınları.

Turgay — Villâyet nafia fen heyetinden Ahmed.

Tekin — Ankara hukuku sınıf 2 den Sinan.

Büge — Bayındırlık bakanlığı Ankara su işleri müdürü Salâhattin.

Aysal — Türk Maarif Cemiyeti mektebi muhasibi eski Bilecik maarif müdürü Bay Hamdi.

Güvener — Artuva kaymakamı Kerim, jandarma yüzbaşısı Ziya, İstanbul polis mektebi dahiliye I komiser Derviş, İnhisarlar memuru Cemal, Gazi Lisesinden Nezir.

Gökçe — Millî emlak memurlarından Hüsnü ve ailesi

Yaman — Millî Emlak birinci kalem muhasibi Hüsnü ve ailesi

Sübakanlık sıhhat işleri Md. gazılar, dan korunma evinde soyadı alanlar.

Özkul — Amir kaymakam Bay Ferit.

Konuralp — Şef kimyaker Bay Hikmet.

Bircan — Kimyaker müfâzım Bay Nadir.

Karapınar — Maske şefi bay Hüsnü

Ersin — Muhasib Bay Kemal

Can — Makinist Bay Nadir

Er — Makinist muavini Bay Hakkı

Özbek — Elektrikli Bay Yaşar

Eren — Kapıcı Bay Salih

Erdi — Bekci Bay Seyyit

Erten — Odacı Bay Mustafa

Ayvaz — İşçi Bay Şükrü

Esin — İşçi Bay Salih

Özdemir — İşçi Bay Abdurrahman

Yıldırım — İşçi Bay Haydar.

DÜZELTME

Ziraat Bakanlıği neşriyat müdürü Bay Cevad Rüşdî'nün "Ottem,, biçiminde çıkan soyadı Öktem'dir. Düzeltiriz.

Cumhuriyet Merkez Bankasının 20 ilkkânun 1934 vaziyeti

Aktif		Pasif	
	Lira	Lira	
KASA:			
Altın: safi kilogram	13.923,747	19.584.906,23	
Banknot		6.339.267,—	
Ufaklık		721.102,98	
		26.645.276,21	
DAHİLDEKİ MUHABİRLER:			
Altın: Safi Kg.	1.788,024	2.515.004,—	
Türk lirası		153.088,15	
		2.668.092,15	
HARİÇTEKİ MUHABİRLER:			
Altın: Safi kilogram	3.807,041	5.354.919,72	
Altına tahvilî kabil serbest dövizler.		13.291.473,47	
		18.646.393,19	
HAZİNE TAHVİLLERİ:			
Deruhte edilen evrakı nakdiye karşılığı		158.748.563,—	
Kanunun 6 ve 8 inci maddelerine tevfiikan teydiyat.		9.823.278,—	
		148.925.285,—	
SENEDAT CÜZDANI:			
Hazine bonoları		3.740.597,60	
Ticari senedat		9.693.020,56	
		13.433.618,16	
ESHAM VE TAHVİLAT CÜZDANI:			
Esham ve Tahvilât (Deruhte edilen evrakı nakdiye karşılığı)		27.782.394,72	
Esham ve Tahvilât (Sıhğı (itibarî kıymetle)		4.825.993,25	
		32.608.387,97	
AVANSLAR:			
Altın ve döviz üzerine		106.869,44	
Tahvilât üzerine		487.114,19	
		593.983,63	
HİSSEDARLAR			
		4.500.000,—	
MUHTELİF			
		9.552.195,85	
YEKÜN		257.573.232,16	
			YEKÜN
			257.573.232,16

2 Mart 1933 tarihinden itibaren: İskonto haddi % 5 1/2 — Altın üzerine avans % 4 1/2

Nafia Bakanlığında:

Kütahya hattının Tavşanlı istasyonuna mücavir Domanıç ormanlarından kesilmek ve Tavşanlı istasyonunda veya ona mücavir istasyonların birinde vagonda teslim edilme şartıyla muhammen bedeli 54.000 lira olan 40.000 adet normal kayın traversle muhammen bedeli 1306,50 lira olan 390 adet makas kayın travers kapalı zarf usulü ile eksiltmeye konulmuştur.

Eksiltme 10 - 1 - 935 tarihine rastlayan perşembe günü saat 15 de Ankara'da bakanlık malzeme müdürlüğü odasında yapılacaktır.

İsteklilerin 4015 lira 33 kuruşluk muvakkat teminatlarının malsandırgına yatırdığına dair olan makbuz ve ticaret odası vesikası ile birlikte tekliflerini 10-1-935 perşembe günü saat 14 e kadar bakanlık malzeme müdürlüğüne tevdi etmeleri lâzımdır.

İsteklilerin bu husustaki şartnameleri 275 kuruşu Ankara'da bakanlık malzeme müdürlüğünden satın alabilirler. (3737) 8—5771

Para, saadetin anahtarıdır. Mesut olmak için zengin olmak şarttır. Zengin olmak için de bir piyango bileti almak lâzımdır.

Fevkalâde hissedar- ran heyeti umumiye- si zabıtnamesi:

Adapazarı Türk Ticaret Bankası anonim şirketi hissedarlarının 25 1. Teşrin 1934 tarihine müsadif perşembe günü saat 14 te adapazarında Banka Merkezinde fevkalâde olarak kanununun ve esas mukavelenamenin tarifati dairesinde bir ay evvel 23 Eylül 1934 tarihli milliyet ve 23 Eylül 1934 tarihli son posta ve 24 Eylül 1934 tarihli akşam ve 24 Eylül 1934 tarihli cumhuriyet ve 24 Eylül 1934 tarihli vakit ve 25 Eylül 1934 tarihli zaman ve 25 Eylül 1934 tarihli haber gazetelerine ve hususî teklifname ve davetnamelerle içtimaa davet edildiği ve ruzname ve esas mukavelename tadilatına ait teklifnamelerin aynen neşir ve ilân olduğu bir hisse sahibininin dahi içtimaa çağırıldığı İktisat Vekâleti celilesininin 183 numaralı ve 24 10 1934 tarihli mektubu mucibinde Vekâleti müşarünileyhayi temsilen murakip komiser cevât nizamı ile idare meclisi reisi osman nuri beytarafından gazete nüshalarının ve davetiye cetvellerinin ve posta makbuzlarının tetkikile anlaşılması ve içtimada 194,648 hisselerin temsil ettiği 973,240 liralık sermayeyi temsil eden 249 zatın hazır bulunduğu ve hisse miktarının fevkalâde içtimaa ve tezyidi sermaye kararı için meşrut olan üç rubu miktarı geçtiği hazirun defterlerinin ve imzalarının teklifile taayyün etmiş olmakla en çok hisse sahibi İş Bankası Adapazarı şubesi müdürü Sabri ve İzmit tüccarından Hacı Şefik beyler âra cem'ine ve Umumî müdür muavini ve İstanbul şubesi Hukuk Müşaviri Atf beyler kitabete intihap edildiği ve cedveller âra camileri tarafından dahi görüldükten sonra keyfiyet heyeti umumiyeye arz ve hissedarlar cedvellerinin bir sureti salona talik olunarak komiser Beyin muvafakatiyle Bay Osman Nuri tarafından saat on dördü ellide celse küşad ve müzakerata başlanıldı.

Kaymakam Bay Ağâh tarafından Kocaeli valisi Bay Faik'in telgrafı okundu, teşekkürle karşılandı. Bunu müteakip fevkalâde içtimaa aid ruzname, teklif varakası, meclisi idare raporu, murakabe heyeti raporu okundu. Bâdehu müzakereye başlanılarak:

1 — Şirketin vaziyeti ve sermayenin artırılması hakkında idare meclisinin ve murakabe heyetinin raporları okundu. İttifakla tasvib edildi.

2 — Yeni idare meclisi âzalarının memuriyetlerinin tasdiki reye konarak istifa eden meclisi idare azasından Bay İsmail Hakkı'nın yerine Cumhuriyet Merkez Bankası idare meclisi azasından Bay Nüsret Namık, Bay doktor Caferin yerine Cumhuriyet Merkez Bankası idare meclisi azasından Bay Mahmud Nedim, Kavalalı B. Kâmilin yerine İş Bankası umumî muhasebe müdürü Bay Muvaffak, Bay Ahmed Asım'ın yerine Cumhuriyet Merkez Bankası idare meclisi azasından Bay Hakkı Saffet, eczacı Bay Reşad'ın yerine Sumer Bank umumî müdür muavini Bay Osman Nuri, Kökçü zade Bay Şevket'in yerine Ziraat Bankası müdürlerinden Bay Mümtaz Bahri, Hendekli Bay Mehmed Asım'ın yerine Müteahhid zade Bay Ahmed Asım'ın memuriyetleri ittifakla kabul edildi.

3 — Şirket sermayesinin 1,000,000 lira artırılarak 2,200,000 liraya çıkarılması ve yine yeni hisse senetlerinin iştirasını taahhüd ve bedellerini tediyedecek hâmilleri temin olunacak hak ve imtiyaz ile ruznamenin 4 üncü fıkrasında yazılı olan sermayenin tezyidi neticesinde esas mukavelenamenin 3, 5, 6, 7, 11, 12, 24, 30, 35, 36, 37, 47 inci maddelerinin aşağıda yazıldığı şekilde tadili teklif olunarak,

A — Esas mukavelenamenin 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrası: (Şirketin idare merkezi Ankara şehridir.) şeklinde:

B — 5 inci maddesi riyasete verilen 25. 10. 934 tarihli takrir üzerine cereyan eden müzakere neticesinde,

(Şirketin sermayesi beheri beş türk lirası kıymtinde 440,000 hisse senedinden mürekkep 2,200,000 türk lirasından ibarettir. Hisse senetleri A ve B olarak iki tertiptir. A tertibi, 1,200,000 liralık birinci kısım sermayeyi teşkil eden ve 1 nisan 932 tarihine kadar ihraç edilen 240,000 hisse senedinden müteşekkildir. Bunlardan 1,100,000 liraya tekabül eden 220,000 hisse senedi nama muharrer ve 100,000 lira kıymetinde 20,000 hisse senedi de hâmiline mahsustur. B. tertibi 25 1. teşrin 934 tarihinde 1,000,000 liralık sermaye tezyidini temsil eden 200,000 imtiyazlı ve hâmiline mahsus hisse senedinden teşekkül eder. Bu hisseler aşağıdaki noktalarda A tertibinden farklı ve mümtazdır.

1 — 25 1. teşrin 1934 tarihli tadil kararının tescil ve ilanı tarihine kadar yapılan muamelelerden dolayı şirket sermayesinin tenkisi lazım geldiği takdirde bu tenkise yalnız A tertibi hisse senetlerinden yapılacaktır. Şirketin Ticaret kanununun 442 inci maddesinde yazılı sebeplerden birisile tasfiyesi halinde aynı hüküm tatbik edilecektir. Üçüncü şahısların hakları mahfuzdur.

2 — Temettü taksiminde B tertibi hisse senetleri muaddel 35 inci madde mucibince ruçhan hakkını haizdir.

3 — Hissedarlar umumî heyetinin içtimaaında B tertibi hisse senetleri sahipleri muaddel 24 üncü maddede yazılı hak ve imtiyazlara maliktirler. Umumî heyetin işbu sermayeyi bir misli tezyide salahiyeti olacaktır. Tezyidi sermayeye karar verildiği zaman hükûmete malûmat verilecektir. Sermayenin bir mislinden fazla tezyidi evelimide hükûmetin muvafakatının istihsaline mütevakıftır. Şirketin ihraç edeceği hisse senetlerinin nümüneleri tasdik edilmek üzere İktisat Vekâletine verilecektir. A tertibi hisse senedatı birlik ve beş ve on ve yirmi adedi bir arada olarak ve B. tertibi hisse senedatı meclisi idarenin tesbit edeceği miktar ve şekilde bastırılacaktır.,, suretinde.

C — 6 mcr maddenin 3 üncü fıkrası:

“Nama muharrer hisse senedatı sahipleri Türkiye Cümhuriyeti tabiiyetini haiz olacaktır.,, tarzında

D — 7 inci maddenin ikinci fıkrası:

“Şirketin nama muharrer hisse senetlerinin beyü hibe ve veraset suretile âhara devir ve ferağ ve intikali caiz ise de beyü ferağında ve âhara hibesinde keyfiyetin evvelâ idare meclisine tetkiki ve şirket defterlerine kayıt ve tescili zmnında şirkete beyanname verilmesi lâzımdır.,, şeklinde,

E — 7 inci maddenin 3 üncü fıkrası:

“Şirketin nama muharrer hisse sahiplerinin isim ve şöretini ve sahip oldukları hisse senedatının miktarını göstermek üzere bir defter tutulacak ve senedatın beyü ferağ ve intikali muamelesi meşruhatı lâzimesiyle mezkûr deftere ve hisse senedine kaydolunup İdare Meclisi reis ve azasından iki zat tarafından ziri imza ve tasdik olunacaktır.,, tarzında,

F — 11 inci madde:

“Şirketin umur ve mesalihi hissedarlar umumî heyeti tarafından mansup ve yediden dokuza kadar azadan mürekkep bir idare meclisine ihale olunur. İdare Meclisi azalarının müddeti memuriyetleri üçer senedir.,, şeklinde

C — 12 inci madde:

“İdare Meclisine hissedarlar umumî heyeti tarafından intihap olunacak azanın ilk teceddüünde kur'a ile ve ondan sonra kıdem itibariyle her sene üçte biri çıkarılarak yerlerine aharı intihap ve tayin kılınacaktır, şu kadar ki çıkan azanın tekrar intihabı caiz olacaktır.,, tarzında,

H — 24 üncü madde:

“Hissedarlar umumî heyeti asaleten veya vekâleten A serisi hisse senedatından laakal 20 ve B serisi senedatından en az 10 hisseye sahip olan hissedarlardan mürekkep olacaktır. Hissedarlar umumî heyetinde gerek asaleten ve gerek vekâleten hazır bulunan hissedarlardan A serisi hissedarlarının her yirmi adedi ve B serisi hissedarlarının her on adedi için bir rey olacaktır. Ve şu kadar ki her bir hissedarın ondan ziyade rey olmayacaktır. Vekâletlerin hissedarlardan olması meşruttur.,, suretinde,

İ — 30 uncu madde:

“Her sene toplanan hissedarlar umumî heyeti şirketin memur ve mesalihine dair idare meclisi ve muamelât ve hesabatına mütedair murakipler heyeti tarafından verilen raporların ve bilânço ve kâr zarar hesap hulûsalarının kiraatini istima ve müzakereden sonra hesabatı ya kabul veya ret eder. Ve verilecek temettü hissesini tayin ve tebedülü iktiza eden İdare meclisi azasının yerlerine diğerlerini nasp ve şirketin her türlü umur ve hususatı hakkında bilmüzakere katı karar ita ve idare meclisinin icap eylerse iktidarını tevsi eyler. Ancak Sermaye tezyidi kararı 42 inci madde hükümlerine tabidir.,, tarzında,

J — 35 inci madde:

Şirketin senelik safi temettüünden evvelâ mezkûr temettüün % 10 nu nisbetinde adı ihtiyat ve bundan sonra B serisi hisse senetlerine % 6 nisbetinde birinci temettü ayrılır, artan miktara A serisi hisse senetlerine de % 6 nisbetinde birinci temettü ayrıldıktan sonra bakiye temettü aşağıda yazılı şekilde taksim olunur:

% 10 İdare Meclisi azalarına

% 2 Murakipler heyetine

% 5 Müdürlere ve idare memurlarına

% 3 İdare meclisinin tensip edeceği millî ve hayrî işlere.

% 10 Bankanın 929 senesinde umumî heyet kararıyla müesseselerden iştirâ eylediği 1100 adet, itibarî kıymeti muayyen olmıyan müessis hisse senetlerinin iştirâ bedellerinin itfasına,

% 75 İkinci temettü hissesi olarak aynı nisbet dairesinde A ve B serisi hisse senetlerine

Müessis hisselerinin iştirâ bedellerinin itfasından sonra tesis hakkı ayrılmıyarak hissedarlara ikinci temettü hissesi % 80 nisbetinde dağıtılır. Senelik temettüden hissedarlar umumî heyetinin karar ve tasdikile fevkalâde ihtiyat akçesi dahi tefrik olunur.,, şeklinde,

K — 36 mcr madde:

“Âdi ihtiyat akçesi 35 inci madde mucibince senelik temettüden ayrılan mebalığın terakümünde teşekkül edecek ve muhtemel zararları ve masarifi fevkalâde ve gayri melhuzaya karşılık tutulacak ve işbu akçenin miktarı şirket sermayesinin nisfına balığ oldukça âdi ihtiyat akçesi ayrılmayacaktır. Şu kadar ki âdi ihtiyat akçesi sermayenin nisfına balığ oldukça ondan sarfiyat icrasıyla miktar, mezkûr nisbetten aşağı düşerse tekrar temettüattan tevkifat icrasına başlanacaktır.,, şeklinde

L — 37 inci madde:

“Senelik safi temettü hisse başına % 6 birinci temettü hissesi verilmesine kifayet etmediği takdirde noksanı fevkalâde ihtiyat akçesinden ikmal edilecektir.,, tarzında,

M — 47 inci madde:

“Banka Merkez ve şubaları ve tesis ettiği ve edeceği şirketler ve müesseseler için muktazi idarehane, ardiye ve imalâthane olarak kullanılacak emlak ve araziyi isticar, iştirâ ve istibdal edebileceği gibi banka matlûbatının istifasını temin zmnında İdare Meclisinin takdir ve kararıyla teminat veya ipotek suretiyle her nevi emvali irithan ve indelhacce teferruğ ve ferağ ve ipotek tesis eyleyebilir ve haczi ihtiyatı, icrayı muvakkat ve sair bilcümle adli mesailde kanunen itası lâzımgelen kefaletnameleri ve dairelerin resmî ve gayri resmî müessselerin müzayedeye ve münakasalarında teahhüdât için icap eden teminat mektuplarını üçüncü şahısların tavassutuna hacet kalmaksızın bizzat banka usulünde tanzim ve ita eder.,, şeklinde tadilleri ittifakla karar altına alındı.

4 — 12/Mart/1931 ve 1 mart 1934 tarihlerinde verilip tamamen tatbik olunamıyan sermaye tezyidi kararlarının iptali reye konarak müttefikan kabul edildi.

5 — Heyeti umumiyede hazır bulunan zevat namına içtima zabıtnamesini imza etmek üzere reis ve rey toplamağa memur zevatla kâtipler ve murakiplere salâhiyet verilmesi teklif olunarak ittifakla kabul edildi.

Ruznamede müzakere edilecek madde kalmadığından

İçtimaa saat 16,30 da nihayet verildi ve Şevket Mehmet Ali Bey tarafından vaki teklif üzerine bankaya himaye ve müzaheretlerini ibzal buyuran Başvekil Paşa Hazretleriyle İktisat Vekili Mahmut Celâl Beyfendiye heyeti umumiyenin şükranlarının telgrafla arz edilmesi alkışlarla kabul olundu. 25/I. Teşrin/1934

Reis	Murakip	Murakip	âra camii	âra camii
Osman Nuri	Ahmet Behçet	Mustafa Osman	Sabri	Hacı Şefik
	Kâtip	Kâtip		
	Namık	Atf		

İşbu zabıtnamenin müzakerenin cereyanına mutabık olduğunu tasdik ederim. 25/I. Teşrin/1934

İktisat Vekâletini temsil eden

Komiser

Adapazarı Türk Ticaret Bankası Anonim şirketi müdüriyeti umumiyesine ait olup Odaya muta ve tescili talep olunan 25-10-934 tarihli üç nüsha olarak hissedarlar heyeti umumiyesi zabıtname mukarreratı ber mucibi talep kanunu ticaretin mevaddi mahsusasına tevfikân sicil defterine bilyakıt olsurette bir nüshası dairedeki dosyasında hifzedilmek üzere zirleri harcı mukabilinde tasdik kılınmıştır.

31/10/934

B. Ş. M. H

Reisi

ANKARA İCRA DAİRESİ GAYRİMENKUL SATIŞ M.

Mahcuz olup paraya çevrilmesi takarrür eden Ankara musabey mahallesinde Mektep çıkmazı sokağında kâin tapunun 57 pafta 253 ada 10 parsel numarada kayıtlı 247 metreden bir bap ahşap hane aşağıda yazılı şartlar dairesinde satılmak üzere arttırmaya çıkarılmıştır.

EVSAF VE MÜŞTEMLATI

Bahçe kapısından girilince bir avlu bir halâ, solda bodrumda bir mutbah ahşap merdivenle yukarı çıkılınca bir sofa bir oda diğer kapıdan girilince zemin katta bir aralık sağ ve solu birer oda ve üst kısmı etrafı henüz imlâ edilmemiş diğer aksama da muhtacd tamirdir. Heyeti umumiyesine 2100 lira kıymet takdir edilmiştir.

SATIŞ ŞARTLARI

1 — Mezkûr hane peşin para ile olmak üzere 26-1-935 tarihine müsadif cumartesi günü 14-16 ya kadar icra dairesi gayrimenkul satış memurluğunda yapılacaktır.

2 — Talipler takdir edilmiş olan yukardaki kıymetin hisse nisbetinde % 7,5 pey akçesi veya millî bir bankanın teminat mektubunu getireceklerdir.

3 — Satış günü arttırma bedeli takdir edilen bedelin % 75 ini bulduktan ve üç defa nidadan sonra saat 16 da en çok arttıran talibine ihale olunacaktır.

4 — İşbu tarihteki arttırmada teklif edilen bedeli mukadder kıymetin % 75 ini bulmadığı takdirde 10-2-935 tarihine müsadif pazar günü saat 14-16 ya kadar yapılacak ikinci arttırmada keza üç defa nidadan sonra saat 16 da mukadder kıymetin % 75 ini bulmak şartıyla en çok arttıran talibine ihale olunacaktır.

5 — Birinci ve ikinci ihalelerde ihale bedeli ihaleyi müteakip ve rülmeyen takdirde üzerine ihale dileninin talep eylemesi ile ihale tarihinden itibaren yedi gün içinde vezneye teslim edilmediği takdirde ihale bozulacak ve işbu talipten evel en yüksek teklifte bulunan talibin teklifi veçhile almağa razı olup olmadığı kendisinden sorulduktan sonra teklifi veçhile almağa razı olduğu takdirde fark ihalesi feshedilen birinci talipten tahsil edilmek üzere ikinci talip uhdesine ihale edilecektir. Teklif veçhile almağa razı olmadığı takdirde mal yeniden 15 gün müddetle arttırmaya çıkarılarak keza muhammen kıymetin % 75 ni bulmak şartıyla en çok arttıran talip üzerine ihalesi yapılacaktır. Bulmadığı takdirde ise 280 No. lu kanuna tevfiğe borç beş sene müddetle tecile tabi tutulacaktır.

6 — Her iki arttırmada mal talibine ihale edildikte tapu harcı % de 2,5 dellâl ücreti talibe ait olacaktır.

7 — Borçlu ve alacaklılarla diğer alâkadarların gayri menkul üzerindeki haklarını ve hususiyile faiz ve masrafı dair olan iddialarını evrakı müspiteleriyle 20 gün içinde icra dairesine bildirmeleri aksi takdirde hakları tapu sicilli ile sabit olmadıkça bedelinin paylaşılma muamelesinden hariç tutulacaktır.

8 — Arttırmaya iştirak edenler, daha evel şartnameyi görmüş okumuş ve gayrimenkulün iymar vaziyetini bilmiş ve bunları tamam men kabul etmiş ad ve itibar olunacaktır.

9 — İşbu açık arttırma şartnamesi 1-1-935 tarihinden itibaren 33/173 No. lu dosya ile herkese açıktır.

10 — Taliplerin mezkûr tarihlere icra dairesi gayrimenkul satış memurluğuna müracaat etmeleri lüzumu ilan olunur. 8-5790

Ankara Belediye Reisliğinden:

A — Cebeci'de adi kaldırım yaptırılacaktır. Keşif bedeli (3680) liradır.

B — Keşif ve şartnamesini görmek için Fen kalemine gelinecektir.

C — Eksiltme 10-1-935 perşembe günü saat 11 de Fen Müdürlüğü odasında yapılacaktır.

D — Eksiltme açık yapılacaktır.

E — Muvakkat teminat 276 liradır. (3776) 8-5790

Ankara Millî Emlâk

Müdürlüğünden:

676 lira 3 kuruş bedeli keşifli yeni şehir maliye tahsil şubesi bahçesi duvarının inşası eksiltmesi 25-12-934 salı günü saat 15 te pazarlıkla yapılacaktır. İsteklilerin keşif şartnamesi ve resimlerini görmek üzere 50 lira 73 kuruşluk dipozito makbuziyeli defterdarlıkta müteşekkil satış komisyonuna müracaatları. (3781) 8-5793

ANKARA OSMANLI

BANKASINDAN:

“Noel ve senebaşı münasebetile, 25 ilk-kânun 934 ve 1 son-kânun 935 tarihlerine tesadüf eden salı günleri bankamız gişelerinin kapalı bulunacağı ilan olunur.,, 8-5796

Halil Naci Kâzıncılık ve Matbaacılık Her nevi plân ve resimlerin kopyaları süratle çıkarılır. Telefon: 1230

Saylav seçimi defterleri asıldı:

Saylav seçimi gözetleme kurum başkanından:

1 - Saylav seçiminde ikinci seçimi seçmeye hakkı olan yirmi iki yaşından yukarı Ankaranın bütün mahallelerinde erinde oturan erkek ve kadın nüfusunu gösteren defterlerden birer nüshası vilayet ve belediye kapılarına ve ismet paşa, köprü başı, bozkurt fevzi paşa, inkilab öztürk, bent deresi, anafartalar, tabaklar, necati bey, yeni turan, atif bey, altındağ, mahallelerinin defterlerinin birer nüshası anafartalar ve ege, doğan bey, misaki milli kızıl elma, istiklal, yeğenbey, yenice, ülgü, özgen, sakalar, mahallelerinin defterlerinin birer nüshası doğanbey ve nazımbey, özbeyle, sakarya çeşme, başkır, yalçınkaya, şenyurt, yenihayat, yanidoğan, cebeci, demirlibahça, sutepe, demir fırka, içkale, kılınc arslan, pazar, akbaş, mahallelerinin defterlerinin birer nüshası demir fırka ve altay, koyunpazarı, uguz inönü, çimentepe, demirtaş, kırgız, kurtuluş, dumlupınar, duatepe, süme neydan, gündoğdu, erzurum, turan, akalır, öncebeci, istasyon, mahallelerinin defterlerinin birer nüshası dumlupınar ve kavaklıdere, Gazi Mustafa Kemal Cumhuriyet, mahallelerinin defterlerinin birer nüshası yenişehir polis merkezlerine asılmıştır.

2 - Defterler buralarda 5 ikinci kâunn 1934 akşamı saat 18 e kadar asılacaktır.

3 - Seçim hakkı olupta defterlerde isimlerini bulamayanlar ve yazılmak lâzım gelmezken yazılı bulunduğunu görenler saylav seçimi gözetleme kurumuna birer istida vereceklerdir

4 - Seçim kurumu tetkik sonunu di ek sahibine yazı ile bildirecektir.

Maarif Vekâletinden;

21. 11. 934 tarihinde ihalesi icra edileceği ilan edilen Erzurum muallim mektebi ikmal inşaatı münakasası görülen lüzum üzerine üç ay temdit edilmiştir.

İhale 21. 2. 935 perşembe günü saat 15 te Vekâlet inşaat komisyonunda kapalı zarf usulüyle icra edilecektir. Talipler şartname ve teferruatını inşaat dairesinde görebilirler. (3549) 8-5481

İktisat Vekâletinden:

İç Ticaret Umum Müdürlüğünde münhal bulunan 65 lira ücretli daktiloluğa fransızca lisanına vakıf bir hanım müsabaka ile almacaktır. Talip olanların evrakı müsbiteleriyle Vekâlet İç Ticaret Umum Müdürlüğüne müracaatları. (3742)

Ankara Millî Emlâk

Müdürlüğünden:

Muhammen kıymeti
Cinsi Miktarı Lira Kr. İzahat
Dökme değirmen 1 adet 60 00 nakten verilecek
Yukarıda yazılı dökme değirmenin ihalesi 1 - 1 - 935 salı günü saat 15 te yapılmak üzere açık artırmaya konulmuştur. İsteklilerin bulunmaları. (3768) 8-5757

Mm. Üssübahrî Kumandanlığı Satın Alma Komisyonu Reisliğinden:

Cinsi	Miktarı	Teminatı	Münakasa	Günü	saati
Ekmek	350.000	2231.25	31-12-934	Pazartesi	10
Sabun	33,00	594.-	"	"	14

Deniz efradı ihtiyacı için satın alınacak olan cins ve miktarı ile muvakkat teminatı yukarıda yazılı iki kalem erzak hazırlarında gösterilen gün ve saatlerde kapalı zarf usulüyle münakasaya konulmuştur. İstekli olanların ihale günü ve saatinden bir saat evvel muvakkat teminatlarıyla teklif mektupları ayrı ayrı birer zarf içinde ve her ikisi ayrı bir zarf derununda olarak komisyon reisliğine teslimi ve şartnamelerini görmek isteyenlerin komisyonumuzla İstanbul'da Kasımpaşa'da Levazım Satılma komisyonuna müracaatları. (3677) 8-5674

P. T. T. Baş Çevirgenliğinden:

Her gün saat 8-9 ve 13-14 arasında Afyon, Kütahya, Eskişehir, Ankara Kentleriyle telefon konuşmasına başlanmıştır; 20-12-934 ten itibaren Balıkesir - Ankara arasında da başlanacaktır. İsteyenlerin bu Kent ve Ankara telefon çevirgenliklerine müracaatları.. (3695) 8-5664

Öksürükler çok defa tehlikeli hastalıklar gösterir. KATRAN HAKKI EKREM

Bu tehlikelerin önüne geçerek öksürükleri keser ve müzmin bronşitler ile göğüs nezlelerini katıyen geçirdiği gibi nefes darlığına da çok faydası vardır.

YERLİ MALI
GİSLAVED
Dünyanın en sağlam
LASTİKLERİ

1932
GİSLAVED
İSTANBUL

GİSLAVED
yerine başka
marka veriyorduk
Aldanmıyoruz.

GİSLAVED
markasına dik
kat ediniz

ŞOSONLARI
Türkiyedeki Yerli Mallat Pazarlarında ve umumî kuyduca satan mağazalarda arayınız.

Bu yazıya inanmayanlar bildirmeden sonra beş gün içinde mahkemeye müracaat edebilirler.

5 - Defterler indirildikten sonra ikinci seçimi seçimi günleri ayrıca bildirilecektir. [3754]8-5760

Eskişehir Nafia

Başmühendisliğinden:

Eskişehir - Çifteler yolunun 0+100 - 2+145 arası şose inşaatı - 5863.68 - lira keşif bedeli ve kapalı zarf biçimiyle 9-12-934 gününden 29-12-934 cumartesi günü saat on beşe kadar Eksiltmeye konulmuştur.

İsteklilerin keşif bedelinin % 7,5 kadar depozit vermeleri ve bu gibi yapı işleriyle uğraşmış olmaları gerektir. Daha çok bilgi isteyenlerin Nafia Başmühendisliğinden sormaları (8491)

KIRALIÇEKİRİSTİN

GRETA GARBO

İstanbul Millî Emlâk

Müdürlüğünden:

Beyoğlunda Şişlide Feri köy, Birinci kısım mahallesi nin Hacı Mansur sokağında elyevim Şişli Nahiye müdüriyetinin oturduğu Sazanof apartmanı denilen ve altı katta altı daireden ibaret bulunan 41 numaralı apartman Bedeli dört sene ve dört müsavi taksitte nakten ödenmek şartıyla 13620 lira bedel üzerinden kapalı zarf usulüyle satılacaktır. İsteklilerin teklif mektuplarıyla 1022 liralık teminat akçelerini 31-12-934 pazar günü saat 12 buçuğa kadar komisyon riyasetine vermeleri. (R) (8252) 8-5692

Kiralık apartman aranıyor

Ankara'da Yenişehir'de 6-7 odalı bir ev veya apartmanı kira ile tutmak istiyoruz. İstanbul'da, 176 No.lu İstanbul posta kutusuna müracaat olunması (6028) 8-5775

Satılık otel möhlesi

TASHAN PALASIN otele ev için varılan güzel eşyası 20 gün içinde tamamen satılıktır. İsteyenlerin Otel müdürüne müracaatları. 8-5730

KREM

balsamin
kanzuk

Yegâne ciddi güzellik kremidir. Teninizin daimî tazeliğini yalnız KREM BALSAMIN ile korursunuz.

Dr. Cims'in nasır ilâci

KORRİSİD

En eski nasırları bile pek kısa bir zamanda tamamen kökten çıkarır.

Merkez deposu: Kanzuk eczahanesi
Yeni Eczane'de bulunur.

Adana Belediye Riyasetinden:

1 - Hükümet binası önünden taş köprüye giden yolun parkeye "kaldırım", değiştirilmesi için toprak kale yakınındaki taş ocaklarından çıkarılacak "110.000", taş kapalı zarfla eksiltmeye konulmuştur.

Bu taşlar, otuz beş bin, otuz beş bin, kırk bin olmak üzere üç gurup olarak ayrı ayrı müteahhitlere verilebileceği gibi istekli zuhurunda bir kişiye de ihale edilebilir.

2 - Münakasa 1-1-935 salı günü saat on beşte Belediye encümeninde yapılacaktır.

3 - Talipler, ilk teminat olarak, tekliflerinin yüzde yedi buçüğünü para olarak veya bir banka mektubu suretinde verebilirler.

4 - Münakasa şartnamesi fen dairesindedir. İsteyenler oradan malûmat alabilirler. 8-5684

İmar Müdürlüğünden:

Mahallesi	Sokağı	No.	Cinsi	Muhammen bedel
Yeğen B.	Müftü	77	Hane	400 00
"	"	1	"	500 00
"	"	1	"	600 00
Leblebici	"	3	"	500 00
Yenice	Namazgâh	4	"	300 00

Yukarıda cins ve evsafa gösterilen evler 24-12-934 pazar-tesi saat on beşte müzayede ile satılacaktır. Taliplerin İmar Müdürlüğündeki komisyona müracaatları. (3727) 8-5718

ANKARA PALASTA

Unutulmıyacak

Fevkalâdeliklerle dolu

BUYUK YIL BAŞI GECESİ

Fiyatlar her seneye nazaran çok mutedil olacak.

Yerleri 27 Birinci Kânuna kadar tutunuz.

Bu gece
Pavyonda
NOEL
AĞACI

P. T. T. ÇEVİRGENLİĞİNDEN :

İdaremize 70 lira aylık ücretle ve imtihan edilmek şartıyla bir elektrikçi makinist alınacaktır.

Aşağıdaki şartları haiz olanlar 30-12-934 pazar günü saat 12 ye kadar vesikalariyle birlikte P. T. T. Başçevirgenliğine müracaatları. (3780)

- 1 - Türk olmak
- 2 - Askerliğini yapmış bulunmak
- 3 - İyi hâl sahibi olmak
- 4 - Orta veya sanayi mektebi mezunu bulunmak
- 5 - Elektrikçiliğe vakıf bulunmak

8-5792

MALİYE BAKANLIĞINDAN:

İstanbul'da yaptırılacak Adliye binası projesinin tanzimi için Türk mimar ve mühendisleri arasında bir müsabaka açılmıştır. Müsabakada birinciye (2000) ikinciye (1000) lira mükâfat verilecektir. Ecnebi mimar ve mühendislerinden arzu edenler müsabakaya dahil olmaksızın ayrıca teklif gönderebilirler. Projesi kabul edilen mimar ve mühendise tasfiyat resimleri için yüzde bir, beton arme, elektrik, kalorifer ve sair tesisat plânlarının ilavesi halinde yüzde 1,5 ve bunlara zamimeten inşaatın kontrolü vazifesinin tevdihi takdirinde yüzde 2,5 ücret verilecektir. 28 şubata kadar projeler Nafia Bakanlığı şose, köprüler, ve binalar reisliğine verilecektir.

Müsabakanın şartnamesi, plân, harita, program ve sair evrak mezkûr reislikten alınacaktır. (3752) 8-5782

UYANIŞ

Serveti fünün
yerine çıktı

44 senedir durmadan neşir vaziyesini yapmakta olan bu haftalık resimli gazetenin Ankara'da satış yeri A K B A kütüphanesidir. Senelik abone 10 lira. Beher sayısı 20 kuruş.

PARA
BIRIKTİREN
RAHAT EDER

Memur aranıyor

Fransızca servisine bakacak Bayan ve Bay memura ihtiyac vardır. Lisan bilmesi şarttır. Akbaya baş vurulması. 8-5769

Paşa

Tarihe karıştı (Mesur Hasan Paşa firması) UNLU ÜLGÜT firması oldu. Yüce tanıyıcılarımıza bildiririm. HALİT 8-5704

İş arıyor

İtalyancadan Türkçeye ve Fransızcadan Türkçeye iyi tercüme yapan bir genç iş arıyor gazete idaresinde Rumuzuna mektupla bildirmeleri. 8-5789

Daktilo isteniyor

Türkçe ve İngilizceyi hakkile bilir ve makina da çabuk yazar bir daktiloya ihtiyac vardır. İsteklilerin B. M. M. caddesi 357 No. va müracaatları. 8-5734

Millî Müdafaa Vekâleti satın alma komisyonu ilanları.

İLAN.

Beher metresi için tahmin edilen bedeli 36 kuruş olan 7500 metre yerli malı boyalı astarlık bez açık arttırma ve eksiltme ile alınacaktır. Şartname ve numunesini görmek isteyenlerin her gün ve eksiltmesine gireceklerin 5 - 1 - 935 cumartesi günü saat 11 de teminat mektubu veya maliye muhasipliğine yaptıracakları teminat akçeleri mukabilinde alacakları makbuzlar ile M. M. V. Sa. Al. Ko. na uğramaları. (3738) 8-5735

İmtiyaz sahibi ve Başmuharriri Falih Rifki ATAY.

Umumi neşriyatı idare eden Yazı işleri müdürü Nasuhi BAYDAR.

Çankırı caddesi civarında Ulus matbaasında basılmıştır.

Askerî Fabrikalar Umum Müdürlüğü

Satın Alma Komisyonu ilânları

5 TON BİLLURİ VE REKİK SAFHALAR HALİN DE ANTIMON.

Yukarda yazılı ve tahmini bedeli 2000 lira olan malzeme 2 - Şubat - 935 tarihinde Askerî Fabrikalar satın alma komisyonunda saat 14 de pazarlıkla satın alınacaktır. Şartname bedelsizdir. Taliplerin muvakkat teminatı olan 150 lira ile 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine nazaran vesaiki lâzimeyi hamilen müracaatları. (3723) 8-5712

II TON TESHİN KOKU

Yukarda yazılı ve tahmini bedeli 400 lira olan malzeme 2 - II. Kân. - 935 tarihinde Askerî Fabrikalar satın alma komisyonunda saat 14 de pazarlıkla satın alınacaktır. Şartname bedelsizdir. Taliplerin muvakkat teminatı olan 30 lira ile 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine nazaran vesaiki hamilen müracaatları. (3721) 8-5713

40 TON FİLUSPATX

Yukarda yazılı ve tahmini bedeli 600 lira olan malzeme 2 - II. Kân. - 935 tarihinde Askerî Fabrikalar satın alma komisyonunda saat 14 de pazarlıkla satın alınacaktır. Şartname bedelsizdir. Taliplerin muvakkat teminatı olan 45 lira ile 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine nazaran vesaiki lâzimeyi hamilen müracaatları. (3722) 8-5714

73 KALEM MUHTELİF MAKKAP VE SAİRE

Yukarda miktarı yazılı ve tahmini bedeli 1850 lira olan 73 kalem makkap ve saire 6/2. Kân/935 tarihinde askerî fabrikalar satın alma komisyonunda saat 14 te açık eksiltme ile satın alınacaktır. Şartname bedelsiz olup satın alma komisyonunda verilecektir. Taliplerin teminatı muvakkatesi olan 138 lira 75 kuruşla yevmi mezkûrda komisyona müracaatları ve 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine nazaran vesaiki lâzimeyi hamil bulunmaları. (3763) 8-5761

2000 KİLO ÇİĞ BEZİR

Yukarda yazılı ve tahmini bedeli 700 lira olan malzeme 6/2. kân/935 tarihinde askerî fabrikalar satın alma komisyonunda saat 14 de pazarlıkla satın alınacaktır. Şartnamesi Parasız olarak satın alma komisyonundan verilir. Taliplerin muvakkat teminatı olan 52 lira 50 kuruşla 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine nazaran vesaiki lâzime ile birlikte müracaatları. (3747) 8-5766

12 KALEM ÇELİK HALÂT

Yukarda miktarı yazılı ve tahmini bedeli 3500 lira olan 12 kalem vinç halâtı 8/2. kân/935 tarihinde açık eksiltme ile askerî fabrikalar satın alma komisyonunda saat 14 de satın alınacaktır. Şartname parasız olarak satın alma komisyonundan verilir. Taliplerin muvakkat teminatı olan 262 lira 50 kuruşla 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine nazaran vesaiki lâzime ile birlikte müracaatları. (3760) 8-5762

41 KALEM ELEKTRİK MALZEMESİ

Yukarda miktarı yazılı ve tahmini bedeli 2250 lira olan elektrik malzemesi 8 - 2. Kân. - 935 tarihinde açık eksiltme ile satın alınacaktır. Şartname bedelsiz olup satın alma komisyonundan verilir. Taliplerin muvakkat teminatı olan 168 lira 75 kuruşla saat 14 de komisyona müracaatları ve 2490 numaralı kanuna nazaran vesaiki lâzimeyi hamil bulunmaları. (3765) 8-5758

FİSENK FABRİKASI 1 NUMARALI TAV OCAĞI BİNASININ İNŞASI

Yukarda yazılı ve keşif bedeli 12860 lira olan inşaat 10/2. Kân/935 tarihinde askerî fabrikalar satın alma komisyonunda saat 15 te kapalı zarfla ihalesi yapılacaktır. Şartnamesi 65 kuruş mukabilinde satın alma komisyonundan verilir. Talipler 964 lira 50 kuruşluk muvakkat teminatlarıyla tekliflerini havi zarfları yevmi mezkûrda saat 14 de satın alma komisyonuna vermeleri ve 2490 numaralı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine nazaran vesaiki haiz bulunmaları. (3772) 8-5784

10 KALEM ELEKTRİK KAYNAK TELİ

Yukarda miktarı yazılı ve tahmini bedeli 1570 lira olan elektrik kaynak teli 8 - 2. kân - 935 tarihinde Askerî fabrikalar satın alma komisyonunda saat 14 de açık eksiltme ile satın alınacaktır. Şartname bedelsiz olarak satın alma komisyonunda ve -

Ankara Millî Emlâk

Müdürlüğünden:

Cinsi	Miktarı	Muhammen kıymeti	İzahat
Sitod Beker (mar-kalı binek otomo)	1 adet	150 00	Nakten peşines bili.
Yukarda yazılı otomobilin ihalesi 6-12-934 tarihinden itibaren bir ay pazarlığa bırakılmıştır. İsteklilerin gelmeleri. (3668) 8-5623			

Sıhhî banyo açıldı

1-10-934 ten itibaren fiatlarda tenzilat yapıldı

Kurna 40 banyo 80 lüks banyo 100

SİNEMALAR

YENİ

Bugeçe saat 21 de
Tayyare Cemiyeti menfaatına konser
Hem varyete, hem sinema.
Gündüzleri yalnız sinema.
6.45 seansında dünya havadisleri yoktur.

BUGÜN BU GECE

Herkesin sonsuz bir zevkle okuduğu
EKMEKÇİ KADIN
Bütün dillere çevrilen meşhur roman.
Ayrıca: Dünya havadisleri. (gündüzleri yoktur)

KULÜP